

SUOMEN LAKI

I

HELSINKI 2020

ALMA TALENT

Lainsäädäntöä on seurattu lakikirjan tekstissä
säädoskokoelman numeroon 614/2020 (julkaisupäivä 24.8.2020) sekä Euroopan unionin
virallisen lehden L-sarjan numeroon L 285 (julkaisupäivä 1.9.2020).

Julkaisija ja kustantaja:
Alma Talent Oy

ISBN 978-952-14-4235-3

Sivunvalmistus
kustantaja

Painaminen ja sidonta
St Michel Print Oy 2020

Tilaa Suomen Laki I 2020
Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

Suomen Laki I, Suomen Laki II, Suomen Laki III ja Verolait sekä sisarteokset Finlands Lag, Skatteförfattningarna ja eripainokset eri julkaisumuodoissaan muodostavat Suomen Laki -teosperheen. Suomen Laki -teokset perustuvat yhteiseen tietokantaan, ja niissä käytetään yhteistä oikeusalasystematiikkaa. Tietokantaa toimitetaan, ylläpidetään ja kehitetään Alma Talentin Suomen Laki -toimituksessa. Teoksia toimittavat oikeustieteen kandidaatti, filosofian maisteri *Kristiina Kahri*, oikeusnotaari *Tuomas Kokkonen*, oikeustieteen kandidaatti *Carina Kåla* ja oikeustieteen maisteri *Tia Tuominen*.

Toimittajien ohella lakimieskunta laajemminkin on palautteillaan ja mielipiteillään vaikuttanut teosten sisältöön ja käytettävyyteen. Kiitämme kaikkia asiantuntijoita arvokkaasta työpanoksesta. Toivomme jatkossakin käyttäjien palautetta voidaksemme kehittää Suomen Laki -teoksia yhä tehokkaammiksi työvälineiksi kaikille oikeudellisen tiedon tarvisijoille.

ALMA TALENT

Palautteet:
puhelin 020 442 40 / Suomen Laki -toimitus
sähköposti suomenlaki.palaute@almamedia.fi
Internet suomenlaki.almatalent.fi
shop.almatalent.fi
postiosoite Alma Talent
Suomen Laki
PL 920
00101 HELSINKI

LUKIJALLE

Suomen Laki -teossarja on ilmestynyt vuodesta 1955 alkaen. Lakikirjoja toimitetaan vuosikymmenten kokemuksesta syntyneiden periaatteiden mukaisesti ja teoksia kehitetään jatkuvasti vastaamaan paremmin käyttäjien tarpeita. Ajantasaiset lakikirjat sisältävät kansallisen lainsäädännön lisäksi keskeisen Euroopan unionin lainsäädännön. Euroopan unionin säädökset on sijoitettu samaa aihepiiriä koskevan kansallisen oikeusalan perään, mikä helpottaa niiden rinnakkaiskäyttöä kansallisen lainsäädännön kanssa.

Suomen Laki I:een sisältyvät säädökset on jaettu oikeusalojen mukaisesti seuraaviin osastoihin: Perustuslaki, ihmisoikeudet ja syrjimättömyys (Pe), Perus- ja ihmisoikeudet (PeEU), Siviilioikeus (Si sekä SiEU), Yritystoiminta (Yr sekä YrEU), Rahoitus ja vakuutus (Ra) sekä Rahoitus (RaEU). Osastot on jaettu alaosastoihin, jotka on yksilöity sataluvuin (esimerkiksi Ra 100 Rahalaitos, rahoitus ja sijoittaminen). Alaosastojen säädökset on ryhmitelty aihepiireittäin. Osastot sisältävät voimassa olevia, Suomessa noudatettavia säädöksiä eli säädöskokoelmassa julkaistuja lakeja, asetuksia ja päätöksiä sekä Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistuja asetuksia ja direktiivejä. Yksittäisen säädöksen tunnus (signum) muodostuu osaston kirjainlyhenteestä ja alaosastoittain juoksevasta numeroinnista (esimerkiksi Vakuutusyhtiölaki, Ra 204). Tunnus on merkitty sivun yläreunaan. Teoksen lopussa on kattava asiahakemisto.

Säädösten yhteyteen on sijoitettu korkeimman oikeuden (KKO) ja korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisuja (tapauksen otsikko, osa otsikosta tai viittaus tapaukseen ja ratkaisun numero), tapausviitteitä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisuihin ja säädösviitteitä. Teokseen on otettu mukaan viittauksia hovioikeuksien (HO) julkaistuihin ratkaisuihin vuodesta 2007 lähtien. Euroopan unionin säädösten yhteyteen on sijoitettu viittauksia keskeisiin komission asiakirjoihin, kuten lainsäädäntöehdotuksiin ja tiedonantoihin.

Kansallisen säädöksen nimikkeen yhteyteen on merkitty säädöksen antopäivä ja säädöskokoelmannumero. Lain nimikkeen alla on lueteltu vuodesta 1981 alkaen lain säätämisen pohjana ollut hallituksen esitys (HE) tai lakialoite (LA) ja lakiin kohdistuneet muutokset (sekä kunkin muutoksen pohjana ollut HE tai LA); myös säädöskokoelman viittaukset EU-säädöksiin on mainittu. Lisäksi vuodesta 2001 alkaen on merkitty valiokuntamietinnön (esim. LaVM) numero. Vireillä olevat uudistukset -kohtaan on merkitty hallituksen esitykset, jotka toteutuessaan muuttavat kyseistä lakia.

Voimaantulosäännösten sijoitus teoksessa on uudistettu. Voimaantulosäännökset on säädöskokoelmanumerosta 1139/1995 alkaen lueteltu säädöstekstin jäljessä. Merkittäviin voimaantulosäännöksiin on tehty viittaukset niitä koskevien lainkohtien yhteyteen.

Kansallisten säädösten muutokset on osoitettu seuraavasti: Jos koko pykälä on muuttunut (tai on lisätty uusi pykälä), muutoksen (tai lisäyksen) antopäivä ja säädöskokoelmannumero on merkitty sulkuihin pykälän alkuun heti pykälämerkin jälkeen. Jos pykälän momentti tai kohta on muuttunut (tai on lisätty uusi momentti tai kohta), vastaavat tiedot ovat muuttuneen (tai lisätyn) momentin tai kohdan lopussa. Kun luvun tai pykälän otsikko on muuttunut, merkintä on otsikon jäljessä.

VIII

Euroopan unionin säädöksen nimikkeen yhteyteen on merkitty säädöksen numero ja antopäivä. Säädökset on numeroitu myös EUR-Lex-tietokannassa käytetyn numerointijärjestelmän mukaan (ns. celex-numeroin). Celex-numero esitetään säädöksen nimikkeen alla ja sen alla esitetään säädöksen julkaisutiedot Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Muutostietojen osalta celex-numerot on esitetty säädöksen alussa olevassa muutostietokentässä (Muut. :) sekä jokaisessa muutetussa kohdassa noudattaen samoja periaatteita kuin kansallisten säädösten osalta. Direktiivien yhteydessä on mainittu myös niitä täytäntöönpanevat säädöskokoelmassa julkaistut kansalliset säädökset.

Lainsäädäntöä on seurattu säädöskokoelman numeroon 614/2020 (julkaisupäivä 24.8.2020) sekä Euroopan unionin virallisen lehden L-sarjan numeroon L 285 (julkaisupäivä 1.9.2020). Hallituksen esityksiä on seurattu numeroon 108/2020, korkeimman oikeuden ratkaisuja numeroon 2020:56 ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja numeroon 2020:89 saakka.

Suomen Laki I, Suomen Laki II, Suomen Laki III ja Verolait sekä sisarteokset Finlands Lag, Skatteförfattningarna ja eripainokset eri julkaisumuodoissaan muodostavat Suomen Laki -teosperheen. Niissä käytetään yhteistä oikeusalasystematiikkaa ja esitystapaa. Säädösaineiston kaiken aikaa kasvavan määrän takia osa edellisissä painoksissa olleista säädöksistä on siirretty julkaistavaksi verkkopalvelussa osoitteessa suomenlaki.almatalent.fi. Näin tähän teokseen on voitu lisätä vuoden aikana tulleita uusia, merkittäviä säädöksiä.

Toimittaja vastaa säädösaineiston ajantasaisuudesta, mutta aineiston ylläpito ja kehittäminen perustuu koko Suomen Laki -toimituksen yhteistyöhön. Kiitän kaikkia Suomen Laki -toimituksessa työskenteleviä osallistumisesta tämän teoksen tekemiseen ja erityisesti mainitsen Suomen Laki I:n toimitussihteerin *Ilkka Karjalaisen*. Samoin kiitän kaikkia, jotka ovat palautetta antamalla vaikuttaneet teoksen kehittämiseen.

Helsingissä syyskuussa 2020

Kristiina Kahri
toimittaja

ESIMERKKI EU-SÄÄDÖKSEN RAKENTEESTA

Kaikki tässä mainitut kentät eivät esiinny jokaisessa teokseen otetussa Euroopan unionin säädöksessä. Alla mainittujen tietojen lisäksi toimittajan huomautuksia (toim. huom.) voi esiintyä tekstin eri kohdissa.

Pääotsikkotasoa: signum, säädöksen numerotieto (ns. luonnollinen numero) ja säädöksen nimi sekä antopäivä:

esim. YrEU 411 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2436 jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä A:16.12.2015

Alkuperäviite: numerotieto (celex), julkaisutieto EYVL/EUVL:ssä (päivämäärä ja sivunumero), julkaisutieto EYVL:n erityispainoksissa (sektori ja sivunumero). EYVL on ilmestynyt suomeksi vasta vuoden 1995 alusta. Vuosien 1952–1994 aineistoa on julkaistu suomeksi kahdessa eripainoksessa, EYVL EP 1994 ja EYVL EPA 1995.

esim. 393L0036

EYVL N:o L 199, 9.8.1993, s. 1 – EYVL EP 1994 06(04), s. 126

Muutostiedot: numerotieto (celex), julkaisutieto EYVL/EUVL:ssä tai EYVL:n eripainoksessa.

esim. Muut.: (194NN01/11/E); (397L0052) EYVL N:o L 328, 28.11.1997, s. 1.

Vireillä olevat uudistukset: viittaukset säädökseen kohdistuviin komission antamiin lakiehdotuksiin, ns. KOM-asiakirjoihin.

Täytäntöönpanoviittaukset: Suomen säädöskokoelman numero ja signum, jos säädös on mukana Suomen Laki I, Suomen Laki II, Suomen Laki III tai Verolait -teoksissa.

esim. Täytäntöönpano Suomessa: 1211/2013, Yr 501; 1212/2013, Yr 704; 109/2014; 110/2014.

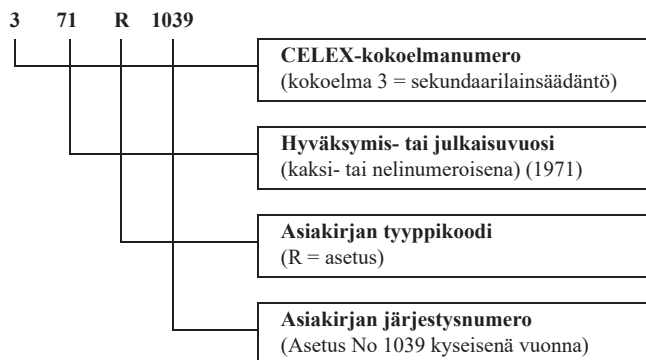
Oikeustapausviittaukset: asian numero, kantajan nimi tai muu nimitunniste. Vuoden 2008 oikeustapauskokoelmaan asti viittauksissa on viite oikeustapauskokoelman vuoteen ja sivunumeroon.

esim. Asia C-120/04, Medion, Kok. 2005, s. I-8551

Asia C-558/08, Portakabin

CELEX-NUMERON RAKENNE

Celex-numeroa käytetään Euroopan unionin säädöksissä sekä alkuperäisen säädöksen tunnisteenä että muutostietona. Numerosarjan avulla säädökset ovat löydettävissä EUR-Lex-tietokannasta ja virallisjulkaisuista. Suomen Laki -teoksissa celex-numeron vuosiluku esitetään kaksinumeroisena. EUR-Lex-tietokannassa hakuja tehtäessä vuosiluku muutetaan nelinumeroiseksi. Esim. 315L2436 muutetaan muotoon 32015L2436. Celex-numero sisältää asiakirjatyypin liittyvän kirjainkoodin. Yleisimmät koodit ovat R=asetukset, L=direktiivit ja D=päätökset. Celex-numeron rakenne on seuraava:

LAKIKIRJOJEN OSASTOT

Osoitteessa suomenlaki.almatalent.fi on kaikki Suomen voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ja säädösten vanhoja muotoja sekä keskeinen Euroopan unionin lainsäädäntö. Palvelussa on lisäksi lakien esitöitä, oikeuskäytäntöä ja oikeustieteellistä kirjallisuutta.

Suomen Laki I

Pe	PERUSTUSLAKI, IHMISOIKEUDET JA SYRJIMÄTTÖMYYS
PeEU	PERUS- JA IHMISOIKEUDET
Si	SIVIILIOIKEUS
SiEU	SIVIILIOIKEUS
Yr	YRITYSTOIMINTA
YrEU	YRITYSTOIMINTA
Ra	RAHOITUS JA VAKUUTUS
RaEU	RAHOITUS

Suomen Laki II

Vi	VIESTINTÄ, LIIKENNE JA KULJETUKSET
ViEU	VIESTINTÄ, LIIKENNE JA KULJETUKSET
Ri	RIKOSOIKEUS
RiEU	RIKOSOIKEUS
Pr	PROSESSIOIKEUS
PrEU	PROSESSIOIKEUS
Va	VALTIO-OIKEUS
VaEU	VALTIO-OIKEUS
Yh	YLEISHALLINTO-OIKEUS
YhEU	YLEISHALLINTO-OIKEUS
Ha	HALLINTOALUEET JA ITSEHALLINTO
Kv	KANSAINVÄLISET SUHTEET JA ULKOMAALAISET
KvEU	KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISET JA TYÖVOIMAN VAPAA LIIKKUVUUS
Tu	TURVALLISUUS JA YLEINEN JÄRJESTYS
TuEU	TURVALLISUUS JA MAAHANTULO
Op	OPETUS- JA SIVISTYSTOIMI

Suomen Laki III

Ym	YMPÄRISTÖ JA ASUMINEN
YmEU	YMPÄRISTÖOIKEUS
Ma	MAASEUTUELINKEINOT
So	SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO
SoEU	SOSIAALITURVA
EI	ELÄKKEET JA TAPATURMAVAKUUTUS
EIEU	ELÄKKEET
Ty	TYÖ- JA VIRKASUHDE
TyEU	TYÖOIKEUS

Verolait

Osoitteessa suomenlaki.almatalent.fi on lisäksi osastot:

VeEU	VEROTUS
TIEU	TULLILIITTO

SISÄLLYS

	sivu		sivu
Alkulause	V		
Lukijalle	VII		
Esimerkki EU-säädöksen rakenteesta	IX		
Lakikirjojen osastot	X		
Sisälllys	XI		
Lyhennyksiä	XXIII	Pe 104	
Tuomarin ohjeet	XXV		
1734 vuoden lain esipuhe	XXIX		
1734 vuoden lain vahvistussanat	XXX		
Pe PERUSTUSLAKI, IHMISOIKEUDET JA SYRJIMÄTTÖMYYS			
Pe 101	Suomen perustuslaki 11.6.1999/731		1
Pe 101 a	L menettelystä neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä 26.6.1987/571		15
Pe 101 b	Kansalaisaloitelaki 13.1.2012/12		16
Ihmisoikeussopimukset			
Pe 102	A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus) 18.5.1990/439, SopS 19		17
	1 §:n alla: L ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä 4.5.1990/438		
	4 §:n alla: Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Ensimmäinen lisäpöytäkirja Neljäs lisäpöytäkirja muiden kuin yleissopimuksen ja sen ensimmäisen lisäpöytäkirjan jo sisältämien oikeuksien ja vapauksien turvaamisesta Kuudes lisäpöytäkirja kuolemanrangaistuksen poistamisesta Seitsemäs lisäpöytäkirja Kuudestaista pöytäkirja		
Pe 103	A kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta 30.1.1976/108, SopS 8		30
	1 §:n alla: L kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 23.6.1975/107 v. 1976		
	3 §:n alla: Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvä valinnainen pöytäkirja	Pe 104	
	A taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 16.1.1976/106, SopS 6		39
	Asetuksen jäljessä: Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus L taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 17.5.2013/108 v. 2014, SopS 16 VNA taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 13.2.2014/130, SopS 17 Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja	Pe 105	
	TPA uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan voimaansaattamisesta ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta annetun lain voimaantulosta 26.7.2002/639, SopS 80		45
	3 §:n alla: L uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 14.6.2002/486, SopS 78 6 §:n alla: Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan liite	Pe 106	
	Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus 10.12.1948		55
Syrjimättömyys			
Pe 107	Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325		56
Pe 108	L yhdenvertaisuusvaltuutetusta 30.12.2014/1326		59
Pe 109	A kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja sen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 26.9.1986/686, SopS 68		60

	sivu		sivu
		1 §:n alla:	
		L kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 8.8.1986/685	
		2 §:n alla:	
		Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus	
		TPA Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 28.3.2001/279, SopS 21	
		Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja	
Pe 110		L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609	65
Pe 111		L tasa-arvovaltuutetusta 30.12.2014/1328	71
Pe 112		L yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta 30.12.2014/1327	71
Pe 113		L yhdenvertaisuutta koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 30.12.2014/1347	73
PeEU PERUS- JA IHMIS-OIKEUDET			
PeEU 102		Euroopan unionin perusoikeuskirja A:12.12.2007	74
Si SIVILIOIKEUS			
Si 100 HENKILÖOIKEUS			
Kansalaisuus			
Si 101		Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359	80
Si 103		VNA pohjoismaisen kansalaisuus- sopimuksen voimaansaattamisesta ja sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 30.8.2012/495, SopS 69	92
		4 §:n alla:	
		L pohjoismaisen kansalaisuus- sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 15.6.2012/311, SopS 68	
		Pohjoismainen kansalaisuus- sopimus	
Passi ja henkilökortti			
Si 104		Passilaki 21.7.2006/671.	93
Si 107		Henkilökorttilaki 25.8.2016/663	100
Henkilötiedot ja tietosuoja			
Si 111		Tietosuoja- laki 5.12.2018/1050	104
Si 111 a		L henkilötietojen käsittelystä rikos- asioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 5.12.2018/1054	109
Si 113		L henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 10.5.2019/616	118
Si 114		Rikosrekisterilaki 20.8.1993/770	129
Si 115		Rikosrekisteriasetus 20.8.1993/772.	134
Si 115 a		L rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 11.5.2012/214	135
Nimi			
Si 118		Etu- ja sukunimilaki 19.12.2017/946	138
Holhous			
Si 121		L holhoustoimesta 1.4.1999/442	143
Si 122		L edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648	158
Sukupuolen vahvistaminen			
Si 124		L transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta 28.6.2002/563	164
Kuolleeksi julistaminen			
Si 125		L kuolleeksi julistamisesta 4.3.2005/127	165
Yhdistys ja säätö			
Si 126		Yhdistyslaki 26.5.1989/503	167
Si 128		Säätö- laki 24.4.2015/487.	178
Si 128 a		L säätö- lain voimaannpanosta 24.4.2015/488	194
Si 200 PERHE- JA PERINTÖ-OIKEUS			
Avoliitto, avoliitto ja rekisteröity parisuhde			
Si 201		Avoliittolaki 13.6.1929/234.	195
I		Osa. Avoliiton solmiminen ja purkaminen	
		1 luku. Yleisiä säännöksiä	
		2 luku. Avoliiton esteet	
		3 luku. Avoliiton esteiden tutkinta	
		4 luku. Vihkiminen	
		5 luku. Perheasioiden sovittelu	
		6 luku. Yhteiselämän lopettaminen ja avioero	
II		Osa. Puolisoiden oikeussuhteet	
		1 luku. Yleisiä säännöksiä	
		2 luku. Puolisoiden omaisuus	
		3 luku. Avioehtosopimukset sekä puolisoiden väliset lahjat	
		4 luku. Elatus	
		5 luku. Puolisoiden velat	
		6 luku. Erinäisiä säännöksiä	
III		osa on kumottu.	
IV		Osa. Omaisuuden ositus	
		1 luku. Yleisiä määräyksiä	
		2 luku. Osituksen toimittaminen	
		3 luku. Erinäisiä säännöksiä	
V		Osa. Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset	
		1 luku. Avoliiton solmiminen	
		2 luku. Ulkomaisen avoliiton tunnustaminen	
		3 luku. Avoliiton purkaminen	

	sivu		sivu
	4	luku. Aviopuolisoiden oikeussuhteet	Si 216 b
	5	luku. Erinäisiä säännöksiä	
Si 202		L avioliittolain voimaannpanosta	
	13.6.1929/235 215	
Si 203		Avioliittoasetus 6.11.1987/820..... 216	
Si 204		A suostumusta avioliittoon, vähimmäisavioikää ja avioliittojen kirjaamista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta	
	13.11.1964/558, SopS 50 218	
		Asetuksen jäljessä:	
		Suostumusta avioliittoon, vähimmäisavioikää ja avioliittojen kirjaamista koskeva yleissopimus	
Si 205		L kansainvälisten parien varallisuus-suhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta 18.1.2019/56	
	219	
Si 206		L avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 14.1.2011/26	Si 217
	219	
Si 207		L Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Tukholmassa 6.2.1931 tehdyn, avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen hyväksymisestä sekä sanotun sopimuksen täytäntöönpanosta 18.12.1931/413	Si 218
	220	
		1 §:n alla:	Si 219
		A Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Tukholmassa 6 päivänä helmikuuta 1931 tehdyn, avioliittoa, lapseksiottamista ja holhousta koskevia kansainvälis-yksityisoikeudellisia määräyksiä sisältävän sopimuksen voimaansaattamisesta	
	31.12.1931/414		Si 220
		3 §:n alla:	
		Sopimus	Si 221
Si 208		L rekisteröidystä parisuhteesta	
	9.11.2001/950 224	
		Lapsen oikeudet	Si 221 a
Si 209		A lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 16.8.1991/1130, SopS 60	
	225	
		1 §:n alla:	
		L lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 31.5.1991/1129	
		2 §:n alla:	
		Yleissopimus lapsen oikeuksista	
		Vanhemmuus	
Si 210		Isyyslaki 13.1.2015/11	
	232	
Si 211		Äitiyslaki 20.4.2018/253	
	240	
Si 212		L oikeusgeneettisestä isyys-tutkimuksesta 3.6.2005/378	
	245	
Si 214		L pohjoismaisten isyysratkaisujen tunnustamisesta 16.5.1980/352	Si 222
	247	
Si 214a		L hedelmöityshoidoista	
	22.12.2006/1237 248	
Si 215		Adoptiolaki 20.1.2012/22	
	252	
Si 216		VNA adoptiosta 3.5.2012/202	Si 223
	262	
Si 216a		A lasten suojelua sekä yhteistyötä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 30.5.1997/497, SopS 29	
	265	
		2 §:n alla:	
		Yleissopimus lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa	
		VNA lasten adoptiosta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain ja adoptiolain 86 §:n 2 momentin 2 kohdan ja 94 §:n voimaantulosta 28.6.2012/388, SopS 39	
	268	
		4 §:n alla:	
		L lasten adoptiosta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 20.1.2012/21	
		5 §:n alla:	
		Eurooppalainen yleissopimus lasten adoptiosta (uudistettu)	
		Lapsen huolto ja tapaamisoikeus	
		L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361	Si 217
	271	
		A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 28.6.1994/556	Si 218
	281	
		L lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619	Si 219
	283	
		A lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 18.10.1996/729	Si 220
	288	
		A lasten huoltoa koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja lasten palauttamisesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 15.7.1994/643, SopS 56	Si 221
	290	
		5 §:n alla:	
		Eurooppalainen yleissopimus lasten huolto koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja lasten palauttamisesta	
		L toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta 12.6.2009/435, SopS 8 v. 2011	Si 221 a
	293	
		14 §:n alla:	
		TPA toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain voimaantulosta 21.1.2011/61, SopS 9	
		Yleissopimus toimivallasta, sovellettavasta laista, toimenpiteiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa	
		A kansainvälisestä lapsikaappauksesta tehdyn yksityisoikeuden alaa koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 15.7.1994/644, SopS 57	Si 222
	299	
		4 §:n alla:	
		Yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta	
		L huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan 11.12.1970/761	Si 223
	303	
		17 §:n alla:	
		A huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin,	

	Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan annetun lain soveltamisesta Suomen sekä Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä 23.12.1970/821		
Si 224	A huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta 23.12.1970/822	305	
Si 224a	L tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta 21.12.2004/1153	305	
	Elatus		
Si 225	L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704	306	
Si 227	Elatustukilaki 29.8.2008/580	311	
Si 229	L eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin 29.8.2008/583	317	
Si 230	L elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen ja elatusavun kansainvälisestä perinnästä tehdyn yleissopimuksen soveltamisesta 10.12.2010/1077	318	
Si 231	L pohjoismaiden välisen elatusapusopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta 21.12.1962/702	319	
	1 §:n alla: A pohjoismaiden välisen elatusapusopimuksen voimaansaattamisesta 1.3.1963/117, SopS 8 4 §:n alla: Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välinen sopimus elatusavun perimisestä pakkotoimin		Si 236
Si 232	L ulkomaille annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8.4.1983/370	319	Si 237
	Lastensuojelu		
Si 233	Lastensuojelulaki 13.4.2007/417	321	
Si 234	L lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/504	344	Si 238
Si 234a	L lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 28.2.2014/148	345	
	Perintö ja testamentti		
Si 235	Perintökaari 5.2.1965/40	346	
	1 luku. Oikeudesta saada perintö		Si 301
	2 luku. Sukulaisten perintöoikeudesta		Si 302
	3 luku. Puolison perintöoikeudesta ja oikeudesta hallita jäämistöä		Si 302a
	4 luku. Lapseksiottamiseen perustuvasta perintöoikeudesta (kumottu)		Si 303
	5 luku. Valtion oikeudesta perintöön		Si 304
	6 luku. Ennakkoperinnöstä		Si 304
	7 luku. Lakiosasta		Si 305
	8 luku. Avustuksesta ja hyvityksestä		Si 306
	9 luku. Oikeudesta tehdä ja saada testamentti		Si 307
	10 luku. Testamentin tekemisestä ja peruuttamisesta		Si 308
	11 luku. Testamentin tulkinnasta		Si 308a
	12 luku. Testamenttiin perustuvasta käyttöoikeudesta		
	13 luku. Testamentin pätemättömyydestä		
	14 luku. Testamentin tiedoksi antamisesta ja moitteesta		
	15 luku. Perintöön tai testamenttiin perustuvan oikeuden menettämisestä ja perinnöttömäksi tekemisestä		
	16 luku. Perillisen ja testamentin saajan oikeuden vanhentumisesta		
	17 luku. Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta		
	18 luku. Kuolinpesän hallinnosta		
	19 luku. Pesänselvittäjästä ja testamentin toimeenpanijasta		
	20 luku. Perunkirjoituksesta		
	21 luku. Kuolleen henkilön ja pesän velasta		
	22 luku. Erityisjälkikisädöksen ja tarkoitemääräyksen täytäntöönpanosta		
	23 luku. Perinnönjaosta		
	23 a luku. Perinnönjaon oikaisusta ja omaisuuden palautusvelvollisuudesta		
	24 luku. Sopimukseen perustuvasta kuolinpesän yhteishallinnosta		
	25 luku. Jäämistöön kuuluvan maatilanjakamisesta		
	26 luku. Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia säännöksiä		
	L perintökaaren voimaannpanosta 5.2.1965/41	378	
	L Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken Kööpenhaminassa 19.11.1934 tehdyn perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta 31.5.1935/253	379	
	A Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välisen perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta 16.7.1935/254	379	
	Asetuksen jäljessä: Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välinen perintöä, testamenttia ja pesänselvitystä koskeva sopimus		
	Si 300 VAHINKOJEN KORVAAMINEN		
	Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412	382	
	Potilasvahinkolaki 25.7.1986/585	390	
	Potilasvakuutuslaki 22.8.2019/948	396	
	Tuotevastuulaki 17.8.1990/694	404	
	L ympäristövahinkojen korvaamisesta 19.8.1994/737	406	
	Raideliikennevastuulaki 5.2.1999/113	407	
	Ydinvastuulaki 8.6.1972/484	408	
	L valtion vahingonkorvaustoiminnasta 28.11.2014/978	417	
	Rikosvahinkolaki 29.12.2005/1204	418	
	VNA eräiden rikosvahinkolaissa säädettyjen rahamäärien tarkistamisesta 19.12.2017/995	423	

	sivu		sivu
Si 310	L syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta 31.5.1974/422	423	
Si 311	L kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista 9.12.2016/1077	425	
Si 400 SOPIMUKSET JA VELKASUHTEET			
Kauppakaari			
Si 401	Kauppakaari	427	
	1 luku. Kaupasta ja vaihdosta		
	2 luku. [Tapulikaupunkien ja maakau-punkien kaupasta]		
	3 luku [Miten porvariksi päästään]		
	4 luku [Tukku- ja rihkamatavara-kaupasta]		
	5 luku [Miten ulkomaalainen saa kauppaa harjoittaa]		
	6 luku. Maakaupasta		
	7 luku. Markkinoista		
	8 luku [Mitoista ja painoista]		
	9 luku. Rahan tai tavarän velaksi-annosta ja sen korosta		
	10 luku. Pantista		
	11 luku. Lainasta		
	12 luku. Talletetusta sekä toisen huostaan uskotusta tavarasta		
	13 luku. Vuokrasta		
	14 luku [Palkollisista]		
	15 luku [Miten yhtiö on perustettava, pidettävä ja purettava]		
	16 luku. [Miten velallisen tulee kerrassaan luovuttaa tavaransa velkojilleen;] niin myös velan tähden karanneista		
	17 luku. [Velkojain oikeudesta ja keskinäisestä etuudesta velallisen omaisuuteen]		
	18 luku. Toimitsijoista eli asiamiehistä		
Sopimukset			
Si 402	L varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228	433	
Si 404	L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062	439	
Si 404a	L kaupallisten sopimusten maksu-ehdoista 18.1.2013/30	440	
Si 405	L kauppaedustajista ja myynti-miehistä 8.5.1992/417	441	
Si 405b	L vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 7.8.2009/617	445	
Velkasuhteet			
Si 406	Velkakirjalaki 31.7.1947/622	457	
Si 407	L takauksesta ja vierasvelka-panttauksesta 19.3.1999/361	461	
Si 408	Vekselilaki 14.7.1932/242	467	
Si 409	Shekkilaki 14.7.1932/244	473	
Si 410	Korkolaki 20.8.1982/633	476	
Si 410a	L eräistä viitekoroista 18.12.1998/996	480	
Si 413	L saatavien perinnästä 22.4.1999/513	480	
Si 414	L rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta 9.10.1931/281	484	
Si 414a	Maksupalvelulaki 30.4.2010/290	486	
Si 414b	Rahoitusvakuuslaki 20.1.2004/11	502	
Vanhentuminen, julkinen haaste ja asiakirjojen kuolettaminen			
Si 415	L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728	504	
Si 415a	L julkisesta haasteesta 15.8.2003/729	509	
Si 416	L asiakirjain kuolettamisesta 14.8.1901	510	
Huoneenvuokra			
Si 417	L asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481	512	
Si 418	L liikehuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/482	524	
Yrityskiinnitys ja vakuudet irtaimen			
Si 421	Yrityskiinnityslaki 24.8.1984/634	533	
Si 422	Yrityskiinnitysasetus 30.9.1985/778	537	
Si 423	Autokiinnityslaki 15.12.1972/810	540	
Si 424	Aluskiinnityslaki 29.7.1927/211	541	
Si 425	L kiinnityksestä ilma-aluksiin 15.6.1928/211	544	
Si 426	L eräiden ilma-alusten vapautuksesta takavarikosta ja hukkaamiskiellosta 24.3.1949/257	544	
Si 427	L elinkeinonharjoittajan oikeudesta myydä noutamatta jätetty esine 15.7.1988/688	544	
Si 500 IRTAIMEN OMAISUUDEN LUOVUTUS			
Irtaimen kauppa			
Si 501	Kauppalaki 27.3.1987/355	545	
Si 502	L kansainvälisluontoiseen irtainten esineiden kauppaan sovellettavasta laista 26.6.1964/387	554	
Si 503	L kansainvälistä tavarän kauppa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 20.3.1987/795 v. 1988	555	
Si 504	A kansainvälistä tavarän kauppa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (ns. YK:n kauppalaki) 16.9.1988/796, SopS 50	555	
	3 §:n alla: Yleissopimus kansainvälistä tavarän kauppa koskevista sopimuksista		
Si 505	Asuntokauppalaki 23.9.1994/843	561	

	sivu		sivu
Si 505a	VNA turva-asiakirjoista asunto- kaupoissa 20.10.2005/835	580	
Si 506	L osamaksukaupasta 18.2.1966/91 . . .	582	
	Lahja		
Si 510	Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625	585	
	Löytötavara		
Si 512	Löytötavarakirja 26.8.1988/778	586	
Si 513	Löytötavara-asetus 9.12.1988/1079 . .	589	
	Si 600 KIINTEÄN OMAISUUDEN LUOVUTUS JA PANTTAUS		
	Maakaari		
Si 601	Maakaari 12.4.1995/540	590	
	I Osa. Kiinteistön saanto		
	1 luku. Kiinteistön saantoa koskevat yleiset säännökset		
	2 luku. Kiinteistön kauppa		
	3 luku. Saannonmoite ja oikeuksien pysyvyys kiinteistökaupassa		
	4 luku. Kiinteistön kauppaa koskevien säännösten soveltuminen muihin luovutuksiin		
	II Osa. Kirjaamisasiat ja sähköiset asiointi- järjestelmät		
	5 luku. Kirjaamisasioita ja sähköisiä asiointijärjestelmiä koskevat yleiset säännökset		
	6 luku. Kirjaamishakemus ja sen käsittely		
	7 luku. Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri		
	8 luku. Virheen korjaaminen		
	9 luku. Muutoksenhaku kirjaamis- asioissa		
	9a luku. Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen		
	III Osa. Kiinteistön omistusoikeuden ja erityisen oikeuden kirjaaminen		
	10 luku. Kiinteistön omistusoikeuden ja erityisen oikeuden kirjaamista koskevat yleiset säännökset		
	11 luku. Lainhuudatusvelvollisuus		
	12 luku. Lainhuudatusmenettely		
	13 luku. Lainhuudon oikeusvaikutukset		
	14 luku. Erityisen oikeuden kirjaaminen		
	IV Osa. Kiinteistöpannioikeus		
	15 luku. Kiinteistöpannioikeutta koskevat yleiset säännökset		
	16 luku. Kiinteistökiinnitys		
	17 luku. Panttioikeus kiinteistöön		
	18 luku. Kiinnityksen muuttaminen		
	19 luku. Kiinnitys ja panttioikeus käyttöoikeuteen ja rakennuksiin		
	20 luku. Lakisääteinen panttioikeus		
	V Osa. Erinäiset säännökset		
	21 luku. Tarkemmat säännökset ja voimaantulo		
Si 602	L maakaaren voimaanpanosta 12.4.1995/541	614	
Si 603	L kaupanvahvistajista 24.7.2009/573 .	616	
Si 605	A lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä 5.12.1996/960	617	
	Omistusoikeus ja pakkolunastus		
Si 621	L eräistä yhteisomistussuhteista 25.4.1958/180	620	
Si 625	Etuostolaki 5.8.1977/608	623	
Si 625a	L valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla 29.3.2019/469	626	
Si 626	L kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 29.7.1977/603	627	
Si 627	L kiinteän omaisuuden pakko- lunastuksesta sähkölaitosta varten 11.5.1928/168	639	
Si 628	L kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi 29.3.2019/468	639	
Si 628a	L eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastus- luvasta 13.8.2004/768	640	
	Maanvuokra		
Si 629	Maanvuokralaki 29.4.1966/258	640	
	Valtion kiinteistövarallisuus		
Si 631	L oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistö- varallisuutta 25.11.2002/973	649	
Si 632	VNA valtion kiinteistövarallisuuden hankinnasta, vuokraamisesta, hallin- nasta ja hoitamisesta 19.3.2015/242 . .	650	
	SiEU SIVILIOIKEUS		
	SiEU 100 HENKILÖOIKEUS		
	Tasa-arvo		
SiEU 101	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhden- vertaisen kohtelun periaatteen täytän- töönpanosta työhön ja ammattiin liitty- vissä asioissa A:5.7.2006	653	
	Henkilötiedot ja tietosuoja		
SiEU 108	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) A:27.4.2016	662	
	SiEU 200 PERHEOIKEUS		
SiEU 201	Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuo- mioiden tunnustamisesta ja täytäntöön- panosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta A:27.11.2003	707	
	Neuvoston asetus (EU) 2019/1111 tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöön- panosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta (uudelleenlaadittu) A:25.6.2019		

	sivu		sivu
SiEU 202	Neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa A:18.12.2008	737	
SiEU 203	Neuvoston päätös 2009/941/EY elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan tekemisestä Euroopan yhteisön toimesta A:30.11.2009	751	
SiEU 204	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 650/2012 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta A:4.7.2012 84 art.:n alla: L perintöasioista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta 22.5.2015/682	754	
SiEU 205	Neuvoston asetus (EU) 2016/1103 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla aviovarallisuus-suhteita koskevista asioissa A:24.6.2016	770	
SiEU 206	Neuvoston asetus (EU) 2016/1104 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla rekisteröityjen parisuhteiden varallisuus oikeudellisia vaikutuksia koskevista asioissa A:24.6.2016	782	
	SiEU 300 VAHINKOJEN KORVAAMINEN		
SiEU 303	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007 sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II) A:11.7.2007	795	
	SiEU 400 SOPIMUKSET JA VELKASUHTEET		
SiEU 401	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I) A:17.6.2008	800	
Yr YRITYSTOIMINTA			
Yr 100 YRITYSMUODOT			
Yritysmuodot			
Yr 101	L avoimesta yhtiöstä ja kommandiitti-yhtiöstä 29.4.1988/389	808	
Yr 102	L eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä 22.12.1994/1299	816	
Yr 103	Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624	817	
I	Osa. Yleiset periaatteet, perustaminen ja osakkeet		
1	luku. Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen		
2	luku. Osakeyhtiön perustaminen		
3	luku. Osakkeet		
4	luku on kumottu.		
II	Osa. Hallinto ja tilinpäätös		
5	luku. Yhtiökokous		
6	luku. Osakeyhtiön johto ja edustaminen		
7	luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus		
8	luku. Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni		
III	Osa. Rahoitus		
9	luku. Osakeanti		
10	luku. Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin		
11	luku. Osakepääoman korottaminen		
12	luku. Pääomalaina		
IV	Osa. Yhtiön varojen jakaminen		
13	luku. Varojen jakaminen		
14	luku. Osakepääoman alentaminen		
15	luku. Yhtiön omat osakkeet		
V	Osa. Yhtiörakenteen muuttaminen ja yhtiön purkaminen		
16	luku. Sulautuminen		
17	luku. Jakautuminen		
18	luku. Vähemmistöosakkeiden lunastaminen		
19	luku. Yritysmuodon muuttaminen		
20	luku. Yhtiön purkaminen		
VI	Osa. Seuraamukset ja oikeussuoja		
21	luku. Päätöksen moite		
22	luku. Vahingonkorvaus		
23	luku. Vaikutusvallan väärinkäyttöön perustuva lunastusvelvollisuus ja yhtiön purkaminen		
24	luku. Riitojen ratkaiseminen		
25	luku. Rangaistussäännökset		
VII	Osa. Erinäiset säännökset		
26	luku. Voimaantulo		
Yr 103 a	L osakeyhtiölain voimaannpanosta 21.7.2006/625	861	
Yr 104	Eurooppayhtiölaiki 13.8.2004/742	862	
Yr 105	Osuuskuntalaki 14.6.2013/421	865	
Yr 106	L osuuskuntalain voimaannpanosta 14.6.2013/422	914	
Yr 106 a	Eurooppaosuuskuntalaki 19.10.2006/906	916	
Yr 107	L taloudellista toimintaa harjoittavan yhdistyksen muuttamisesta osuuskunnaksi 26.5.1989/502	919	
Yr 108	L ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta 13.4.2012/172	919	
Asumisyhteisöt			
Yr 109	Asunto-osakeyhtiölaiki 22.12.2009/1599	921	
Yr 109 a	L asunto-osakeyhtiölain voimaannpanosta 22.12.2009/1600	964	

	sivu
Yr 110	VNA osakehuoneistojen pinta-alan mittaustavasta ja isännöitsijäntodistuksesta 12.5.2010/365 965
Yr 112	L asumisoikeusasunnoista 16.7.1990/650 967
Yr 113	L huoneistotietojärjestelmästä 28.12.2018/1328 983
Yr 113a	L huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 28.12.2018/1329 986
Rekisterit, toiminimi ja prokura	
Yr 114	Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129 987
Yr 114a	Kaupparekisteriasetus 23.2.1979/208 997
Yr 115	Yritys- ja yhteisötietolaki 16.3.2001/244 1000
Yr 116	Toiminimilaki 2.2.1979/128 1004
Yr 117	Prokuralaki 2.2.1979/130 1009
Yr 118	L Patentti- ja rekisterihallituksesta 9.8.2013/578 1010
Yr 121	L yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä 24.5.2017/293 1011
Yr 121a	Luottotietolaki 11.5.2007/527 1012
Valtion liikelaitokset ja julkiset yritykset	
Yr 122	L valtion liikelaitoksista 10.12.2010/1062 1019
Yr 125	L valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta 21.12.2007/1368 1022
Yr 126	L eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta 24.1.2003/19 1023
Kauppakamarit	
Yr 128	Kauppakamarilaki 1.11.2002/878 1026
Yr 200 ELINKEINON HARJOITTAMINEN	
Yr 201	L elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27.9.1919/122 1028
Yr 202	L palvelujen tarjoamisesta 22.12.2009/1166 1030
Yr 203	L perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä 1.6.2018/411 1033
Yr 204	L panttilainauslaitoksista 18.12.1992/1353 1036
Yr 206	L kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä 15.12.2000/1075 1041
Yr 208	L matkapalveluyhdistelmien tarjoajista 14.12.2017/921 1045
Yr 209	L majoitus- ja ravitsemistoiminnasta 28.4.2006/308 1049
Yr 210	L yksityisistä turvallisuuspalveluista 21.8.2015/1085 1051

	sivu
Yr 300 KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS	
Yr 301	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 1068
	1 luku. Yleiset säännökset
	2 luku. Liiketapahtumien kirjaiminen ja kirjanpitoaineisto
	3 luku. Tilinpäätös ja toimintakertomus
	3a luku. Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista
	4 luku. Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät
	5 luku. Arvostus- ja jaksotussäännökset
	6 luku. Konsernitilinpäätös
	7 luku on kumottu.
	7a luku. Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan laadittava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös
	8 luku. Erinäiset säännökset
	9 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset
Yr 302	Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339 1083
Yr 303	VNA pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 30.12.2015/1753 1091
Yr 304	A kirjanpitolautakunnasta 19.10.1973/784 1097
Yr 305	Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141 1098
Yr 307	L julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta 18.9.2015/1142 1113
Yr 400 IMMATERIAALI-OIKEUDET	
Tekijänoikeus	
Yr 401	Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 1115
Yr 402	Tekijänoikeusasetus 21.4.1995/574 1138
Yr 403	L orpoteosten käyttämisestä 8.11.2013/764 1140
Yr 404	L tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista 29.12.2016/1494 1142
Yr 405	A Pariisissa vuonna 1971 tarkistetun kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskevan Bernin yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja sen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 17.10.1986/771, SopS 79 1151
	1 §:n alla: L Pariisissa vuonna 1971 tarkistetun kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskevan Bernin yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 11.7.1986/770
	3 §:n alla: Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta Liite
Yr 406	A esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhtymien suojaamisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 14.10.1983/795, SopS 56 1158
	3 §:n alla: Kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhtymien suojaamisesta

Yr 407	A Pariisissa vuonna 1971 tarkistetun yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen voimaansaattamisesta ja sen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta 17.10.1986/773, SopS 81 1161	Yr 501	Yr 500 KULUTTAJANSUOJA JA KULUTTAJAVIRANOMAISET
	1 §:n alla: L Pariisissa vuonna 1971 tarkistetun yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 11.7.1986/772 3 §:n alla: Yleismaailmallinen tekijänoikeussopimus		Kuluttajansuoja
	Patentti ja keksinnöt		Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38 1258
Yr 408	Patenttilaki 15.12.1967/550 1165		1 luku. Yleiset säännökset
Yr 409	Patenttiasetus 26.9.1980/669 1186		2 luku. Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa
Yr 409a	A eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus) voimaansaattamisesta 26.2.1996/117, SopS 8 1196		3 luku. Sopimusehtojen sääntely
Yr 410	L oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 29.12.1967/656 1196		4 luku. Sopimuksen sovittelu ja tulkinta
Yr 411	A oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin 10.6.1988/527 1198		5 luku. Kuluttajankauppa
Yr 411a	L oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin 19.5.2006/369 1199		6 luku. Kotimyynti ja etämyynti
Yr 412	L maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä 15.12.1967/551 . . 1201		6a luku. Rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyynti
Yr 413	L auktorisoiduista teollisoikeusasiamiehistä 17.1.2014/22 1202		7 luku. Kuluttajaluotot
	Hyödyllisyysmalli		7a luku. Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot
Yr 414	L hyödyllisyysmallioikeudesta 10.5.1991/800 1205	Yr 502	8 luku. Eräät kuluttajapalvelusopimukset
Yr 415	A hyödyllisyysmallioikeudesta 5.12.1991/1419 1213		9 luku. Taloelementtien kauppa ja rakennusurakka
	Piirimalli		10 luku. Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet
Yr 416	L yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin 11.1.1991/32 1217	Yr 502	11 luku on kumottu.
	Tavaramerkki		12 luku. Erinäisiä säännöksiä
Yr 418	Tavaramerkkilaki 26.4.2019/544 1221	Yr 503	Kuluttajaturvallisuuslaki 22.7.2011/920 1298
Yr 419a	A tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Madridin sopimukseen liittyvän pöytäkirjan voimaansaattamisesta 22.3.1996/180, SopS 12 1235	Yr 503	VNA kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista 23.6.2004/613 1303
	3 §:n alla: Tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Madridin sopimukseen liittyvä pöytäkirja	Yr 504	VNA kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa 11.7.2013/553 1305
	Malli	Yr 505	VNA kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa 11.9.2008/601 . . . 1306
Yr 421	Mallioikeuslaki 12.3.1971/221 1239	Yr 506	L kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välityksestä 15.12.2000/1074 1307
Yr 422	Mallioikeusasetus 2.4.1971/252 1248	Yr 507	VNA asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista 15.2.2001/130 1310
	Kasvinjalostajanoikeus	Yr 508	L matkapalveluyhdistelmistä 14.12.2017/901 1312
Yr 423	L kasvinjalostajanoikeudesta 22.12.2009/1279 1249		Kuluttajaviranomaiset
	Todistelun turvaaminen	Yr 510	L Kilpailu- ja kuluttajavirastosta 30.11.2012/661 1317
Yr 425	L todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa 7.4.2000/344 1256	Yr 512	L kuluttajariitalautakunnasta 12.1.2007/8 1320
		Yr 515	L rajat ylittävistä kieltomenettelyistä 21.12.2000/1189 1323
			Yr 600 KILPAILU JA JULKISET HANKINNAT
			Kilpailu
		Yr 601	Kilpailulaki 12.8.2011/948 1324
			Sopimaton menettely
		Yr 605	L sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa 22.12.1978/1061 1334

Elintarvikemarkkinat

Yr 605a	Elintarvikemarkkinalaki 14.12.2018/1121	1336
---------	--	------

Liikesalaisuus

Yr 606	Liikesalaisuuslaki 10.8.2018/595 ...	1337
--------	--------------------------------------	------

Julkiset hankinnat

Yr 608	L julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397	1340
Yr 609	L vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttö- oikeussopimuksista 29.12.2016/1398	1381
Yr 612	L julkisista puolustus- ja turvallisuus- hankinnoista 29.12.2011/1531	1411

Yr 700 MUU TALOUDELLISEN TOIMINNAN SÄÄNTELY**Sähkö- ja maakaasumarkkinat, sähkölaitteet ja energiantuotanto**

Yr 701	Sähköturvallisuuslaki 16.12.2016/1135	1434
Yr 703	Ydinenergialaki 11.12.1987/990 ...	1450
Yr 704	Sähkömarkkinalaki 9.8.2013/588 ...	1471
Yr 705	Maakaasumarkkinalaki 25.8.2017/587	1494
Yr 705a	L sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta 9.8.2013/590	1511

Mitat

Yr 707	L mittayksiköistä ja mittanormaali- järjestelmästä 10.12.1993/1156 ...	1521
--------	---	------

Markkinavalvonta

Yr 711	L eräiden tuotteiden markkina- valvonnasta 16.12.2016/1137	1523
--------	---	------

Elinkeinojen tukeminen

Yr 715	L valtion erityisrahoitusyhtiöstä 18.6.1998/443	1526
Yr 715a	L valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitus- toiminnasta 18.6.1998/445	1529
Yr 716	L valtioneuvoston rahastosta 18.6.1998/444	1532
Yr 717	L valtion vientitakuista 23.5.2001/422	1533
Yr 718	L julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta 29.12.2011/1543	1535
Yr 720	L valtionavustuksesta yritys- toiminnan kehittämiseksi 30.12.2013/9 v. 2014	1537
Yr 721	L taloudelliseen toimintaan myönnet- tävän tuen yleisistä edellytyksistä 3.6.2016/429	1541

YrEU YRITYSTOIMINTA**YrEU 100 YHTIÖOIKEUS**

YrEU 101	Neuvoston asetus (EY) N:o 2157/2001 eurooppayhtiön (SE) säännöistä A:8.10.2001	1543
----------	--	------

YrEU 300 KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS

YrEU 301	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1606/2002 kansain- välisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta A:19.7.2002	1554
YrEU 302	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 537/2014 yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen laki- säätteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta A:16.4.2014	1556
YrEU 304	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten laki- säätteisestä tilintarkastuksesta, direktii- vien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta A:17.5.2006	1576

YrEU 400 IMMATERIAALI-OIKEUDET**Tekijänoikeus**

YrEU 401	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteis- kunnassa A:22.5.2001	1598
YrEU 402	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/115/EY vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla A:12.12.2006	1605

Patentti

YrEU 408	Yleissopimus eurooppapatenttien myöntämisestä, tehty Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 (Euroopan patenttisopimus) A:5.10.1973	1608
	65 art:n alla: Sopimus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyin yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 1, 2 ja 9 art., SopS 101 v. 2011 178 art:n alla: Pöytäkirja eurooppapatenttien saantioikeudesta koske- vasta toimivallasta ja päätösten tunnustamisesta (tunnustamis-pöytäkirja) A:5.10.1973 Pöytäkirja Euroopan patenttijärjestön erioikeuksista ja koskemattomuudesta (Eri oikeus- ja koskemattomuuspöytäkirja) A:5.10.1973 Pöytäkirja Euroopan patenttijärjestelmän keskittämisestä ja käyttöönnotosta (Keskitämis- pöytäkirja) A:5.10.1973 Pöytäkirja yleissopimuksen 69 artiklan soveltamisesta A:5.10.1973	

YrEU 409	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2012 yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä A:17.12.2012	1625
----------	---	------

Tavaramerkki

YrEU 411	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2436 jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä A:16.12.2015	1630
YrEU 412	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1001 Euroopan unionin tavaramerkistä A:14.6.2017	1642

Mallisuoja

YrEU 414	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/71/EY mallien oikeudellisesta suojasta A:13.10.1998 ...	1687
YrEU 415	Neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002 yhteisömallista A:12.12.2001	1690

YrEU 500 KULUTTAJANSUOJA

Kuluttajan taloudellisten oikeuksien suojaaminen

YrEU 501	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta A:25.10.2011	1707
YrEU 505	Neuvoston direktiivi 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista A:5.4.1993	1724

YrEU 600 KILPAILU JA JULKISET HANKINNAT

Yrityskeskittymät

YrEU 601	Neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004 yrityskeskittymien valvonnasta ("EY:n sulautuma-asetus") A:20.1.2004. ...	1728
----------	--	------

Menettelysäännöt ja kilpailuoikeuden täytäntöönpano

YrEU 603	Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta A:16.12.2002	1741
----------	---	------

Ryhmäpoikkeusasetukset

YrEU 610	Komission asetus (EU) N:o 330/2010 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin A:20.4.2010.	1752
----------	---	------

Julkiset hankinnat

YrEU 624	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta A:26.2.2014	1756
----------	--	------

YrEU 700 VALTIONTUKI

YrEU 704	Neuvoston asetus (EU) 2015/1589 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä A:13.7.2015	1794
YrEU 705	Neuvoston asetus (EU) 2015/1588 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin A:13.7.2015	1803
YrEU 706	Komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen A:18.12.2013	1806

Ra RAHOITUS JA VAKUUTUS

Ra 100 RAHALAITOS, RAHOITUS JA SIJOITTAMINEN

Rahalaitos

Ra 101	L metallirahasta 27.3.1998/216	1811
Ra 102	L euromääräisten maksujen pyöristämisestä 27.10.2000/890	1812
Ra 104	L Suomen Pankista 27.3.1998/214..	1812
Ra 105	Eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosääntö 25.2.2000/252	1816

Rahoitustoiminta

Ra 107	L luottolaitostoiminnasta 8.8.2014/610	1816
Ra 107a	Maksulaitoslaki 30.4.2010/297	1864
Ra 108	L liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista 28.12.2001/1501	1879
Ra 109	Säästöpankilaki 28.12.2001/1502 ..	1884
Ra 110	L osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista 14.6.2013/423	1909
Ra 110a	L talletuspankkien yhteenliittymästä 24.6.2010/599	1914
Ra 111	L talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä 28.12.2001/1509	1919
Ra 112a	L kiinnitysluottopankkitoiminnasta 16.7.2010/688	1922
Ra 113	L hypoteekkiyhdistyksistä 8.12.1978/936	1928
Ra 113a	L virtuaalivaluutan tarjoajista 26.4.2019/572	1931
Ra 114	L Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878	1934

	sivu		sivu		
Ra 114a	L rahoitusvakuusviranomaisesta 19.12.2014/1195	1966	Ra 124	L vaihtoehtorahastojen hoitajista 7.3.2014/162	2177
Ra 114b	L luottolaitosten ja sijoituspalvelu- yritysten kriisintarkkaisuista 19.12.2014/1194	1979	Ra 125	L osakesäästötilistä 17.5.2019/680 ..	2209
Ra 115	L rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta 30.7.2004/699	2008		Joukkorahoitus	
Ra 115a	L pankki- ja maksutilien valvonta- järjestelmästä 26.4.2019/571	2017	Ra 130	Joukkorahoituslaki 25.8.2016/734 ..	2212
	Sijoittaminen			Ra 200 VAKUUTTAMINEN	
Ra 116	Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746	2020		Vakuutus sopimus	
	I Osa. Yleistä		Ra 201	Vakuutus sopimuslaki 28.6.1994/543	2216
	1 luku. Yleiset säännökset		Ra 202	L eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutus sopimuksiin sovellettavasta laista 8.1.1993/91	2231
	2 luku. Määritelvät		Ra 203	L oikeusturvavakuutuksen sopimus- ehdoista 3.12.1993/1060	2232
	II Osa. Esite			Vakuutustoiminta	
	3 luku. Esite		Ra 204	Vakuutus yhtiö laki 18.7.2008/521 ...	2233
	4 ja 5 luku on kumottu.		Ra 204a	L vakuutus yhtiö lain voimaannosta 18.7.2008/522	2312
	III Osa. Tiedonantovelvollisuus		Ra 204b	L vakuutus yhtiö lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta 20.3.2015/304	2314
	6 luku. Jatkuva tiedonantovelvollisuus		Ra 205	L työeläkevakuutus yhtiöistä 25.4.1997/354	2316
	7 luku. Säännöllinen tiedonanto- velvollisuus		Ra 206	L ulkomaisista vakuutus yhtiöistä 17.3.1995/398	2331
	8 luku. Muita tiedonanto- ja erityisiä velvollisuuksia		Ra 208	L vakuutus luokista 18.7.2008/526 ..	2346
	9 luku. Huomattavien omistus- ja ääniosuuksien ilmoittaminen		Ra 209	Vakuutus yhdistys laki 31.12.1987/1250	2347
	10 luku. Säänneltyjen tietojen julkistaminen ja saatavilla pito		Ra 213	L vakuutususten tarjoamisesta 20.4.2018/234	2382
	10a luku. Valtakirjaneuvonantajat		Ra 215	Eläkesäätö laki 29.12.1995/1774 ...	2397
	IV Osa. Julkinen ostotarjous ja tarjous velvollisuus		Ra 217	Vakuutus kassalaki 27.11.1992/1164	2438
	11 luku. Julkinen ostotarjous ja tarjous- velvollisuus		Ra 218	L maksuperusteisista lisäeläke- järjestelyistä eläkesäätöissä ja eläkekassoissa 27.3.2009/173	2481
	V Osa. Markkinoiden väärinkäyttö		Ra 219	Työttömyys kassalaki 24.8.1984/603	2483
	12 luku. Markkinoiden väärinkäyttö			RaEU RAHOITUS	
	13 ja 14 luku on kumottu.			RaEU 100	
	VI Osa. Seuraamukset, muutoksenhaku ja erinäiset säännökset			RAHOITUSMARKKINAT	
	15 luku. Hallinnolliset seuraamukset			Markkinoiden väärinkäyttö	
	16 luku. Vahingonkorvaus		RaEU 101	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 596/2014 markkinoiden väärinkäytöstä (markkinoiden väärin- käyttöasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta A:16.4.2014.	2491
	17 luku. Valvontavaltuudet			Asiakemisto	2523
	18 luku. Muutoksenhaku ja rangais- tukset				
	19 luku. Voimaantulo ja siirtymä- säännökset				
Ra 116a	VvMA arvopaperin liikkeeseen- laskijan säännöllisestä tiedonanto- velvollisuudesta 20.12.2012/1020 ..	2039			
Ra 117	L kaupankäynnistä rahoitus- välineillä 28.12.2017/1070	2041			
Ra 118	Sijoitusrahastolaki 22.2.2019/213 ...	2065			
Ra 118a	Kiinteistörahastolaki 19.12.1997/1173	2110			
Ra 119	Sijoituspalvelulaki 14.12.2012/747 ..	2114			
Ra 120	L arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta 16.6.2017/348 ..	2153			
Ra 122	L arvo-osuustileistä 17.5.1991/827	2167			
Ra 122a	L arvopaperitileistä 14.12.2012/750	2172			
Ra 123	L sidotusta pitkäaikaissäätämisestä 22.12.2009/1183	2174			

LYHENNYKSIÄ

A	= Asetus	KELVL	= L kansaneläkelain voimaanpanosta, So 102
A:	= annettu (Euroopan unionin säädöksen antopäivämäärän yhteydessä)	KHO	= Korkein hallinto-oikeus
AL	= Avioliittolaki, Si 201	KHOL	= Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta, Pr 413
ALA	= Avioliittoasetus, Si 203	KK	= Kauppakaari, Si 401
ALVL	= Laki avioliittolain voimaanpanosta, Si 202	KKO	= Korkein oikeus
art.	= artikla	KM	= Komiteanmietintö
AsevL	= Asevelvollisuuslaki, Tu 118	KouHO	= Kouvolan hovioikeus
ElinkL	= Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, Yr 201	ks.	= katso
ElinkVL	= Laki elinkeinotulon verottamisesta, Ve 112	KTM	= [Kauppa- ja teollisuusministeriö]
EOA	= Eduskunnan oikeusasiamies	Kuull	= Laki julkisista kuulutuksista, Va 408
Erityisalojen hankintaL	= Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttö-oikeussopimuksista, Yr 609	KVirkaehtoL	= Kunnallinen virkaehtosopimuslaki, Ty 206
ETA	= Euroopan talousalue	KVL	= Keskusverolautakunta
ETA-liite	= Sopimus Euroopan talousalueesta, liite	KäO	= Käräjäoikeus
ETA-sop.	= Sopimus Euroopan talousalueesta 2.5.1992	L	= Laki
ETyöjärj	= Eduskunnan työjärjestys, Va 201	LA	= Lakialoite
EUVL	= Euroopan unionin virallinen lehti (1.2.2003 lukien)	LaVM	= Lakivaliokunnan mietintö
EYVL	= Euroopan yhteisöjen virallinen lehti	LiikM	= Liikenne- ja viestintäministeriö tai aikaisempi liikenneministeriö
EYVL/EUVL C-sarja	= Euroopan yhteisöjen/unionin virallisen lehden Tiedonantoja ja ilmoituksia sisältävä sarja	LiVM	= Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö
EYVL	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden vuoden 1994 eripainos, suomenkielinen laitos	LunastusL	= Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta, Si 626
EP 1994	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden vuoden 1995 eripainos, suomenkielinen laitos, sisältää asetuksia	MaatVL	= Maatilatalouden tuloverolaki, Ve 115
EYVL	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden Lainsäädäntö-sarja	MaksuTalL	= Laki rahan, arvo-osuuksien, arvopapereiden tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta, Si 414
EYVL/EUVL L-sarja	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden Lainsäädäntö-sarja	MAO	= markkinaoikeus
EYVL ETA	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden ETA-täydennysosa 1994, suomenkielinen painos	MK	= Maakaari, Si 601
HankintaL	= L julkisista hankinnoista ja käyttö-oikeussopimuksista, Yr 608	MmVM	= Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
HaVM	= Hallintovaliokunnan mietintö	mom.	= momentti
HE	= Hallituksen esitys	MtM	= Maa- ja metsätalousministeriö tai aikaisempi maatalousministeriö
HelHO	= Helsingin hovioikeus	MääräaikaL	= Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta, Pr 202
HO	= Hovioikeus	NK	= Naimiskaari
ib.	= ibidem (samassa paikassa)	N:o	= numero
I-SHO	= Itä-Suomen hovioikeus	OikM	= Oikeusministeriö
J	= Julistus	OikTL	= Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista, Si 402
JS	= Johtosääntö	OK	= Oikeudenkäymiskaari, Pr 101
k.	= kohta	OKa	= Oikeuskansleri
KAA	= kansalaisaloite	OKM	= Opetus- ja kulttuuriministeriö
KEL	= Kansaneläkelaki, So 101	OS	= Ohjesääntö
		OYL	= Osakeyhtiölaki, Yr 103
		p	= päätös
		PerVL	= Perintö- ja lahjaverolaki, Ve 401
		PeVM	= Perustuslakivaliokunnan mietintö

XXIV

PK	= Perintökaari, Si 235
PL	= Suomen perustuslaki, Pe 101
PIM	= Puolustusministeriö
PNE	= Puhemiesneuvoston esitys
PuVM	= Puolustusvaliokunnan mietintö
RHO	= Rovaniemen hovioikeus
RK	= Rakennuskaari, Ym 301
RL	= Rikoslaki, Ri 101
ROL	= L oikeudenkäynnistä rikosasioissa, Pr 102
RVpA	= Asetus rikoslain voimaannemmisesta, Ri 102
s.	= sivu
SEU	= Sopimus Euroopan unionista 7.2.1992
SisM	= Sisäministeriö (1.1.2014 alkaen) tai aiempi sisäasiainministeriö
SiVM	= Sivustysvaliokunnan mietintö
SL	= Suomen Laki
SOO	= [Senaatin oikeusosasto]
SopS	= Suomen säädöskokoelman sopimussarja
SosTM	= Sosiaali- ja terveysministeriö
ss.	= seuraavat
SSK	= Suomen säädöskokoelma
StVM	= Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
SuVM	= Suuren valiokunnan mietintö
t	= tuomio
TakausL	= L takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta, Si 407
TaVM	= Talousvaliokunnan mietintö
TB	= Bilaga till Juridiska Föreningens tidskrift
TEM	= Työ- ja elinkeinoministeriö
THO	= Turun hovioikeus
TP	= Tasavallan presidentti
TuVM	= Tulevaisuusvaliokunnan mietintö
TVL	= Tuloverolaki, Ve 101
TyVM	= Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö
TyöM	= [Työministeriö]
U	= Unioniasia
UaVM	= Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
UK	= Ulosottokaari, Pr 601
UM	= Ulkoministeriö (1.1.2018 alkaen) tai aiempi ulkoasiainministeriö
V	= voimaantulo
VaaHO	= Vaasan hovioikeus
VaVM	= Valtiovarainvaliokunnan mietintö
VeroHp	= Verohallituksen päätös

VHp	= Verohallinnon päätös
VN	= Valtioneuvosto
VNOS	= Valtioneuvoston ohjesääntö, Va 307
VVirkaehtoA	= Valtion virkaehtosopimusasetus, Ty 203
VVirkaehtoL	= Valtion virkaehtosopimuslaki, Ty 202
VvM	= Valtiovarainministeriö
YhdL	= Yhdistyslaki, Si 126
YK:n peruskirja	= Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan voimaansaattamisesta, Kv 104
YM	= Ympäristöministeriö
YmVM	= Ympäristövaliokunnan mietintö
Ään.	= Äänestysratkaisu

KKO:n oikeustapauksissa on ennen vuotta 1987 käytetty merkintöjä I ja II, jotka tarkoittavat ratkaisujen jakoa selostuksiin ja tiedonantoihin. Ne molemmat on numeroitu vuosittain erikseen. Vuodesta 1987 alkaen tästä jaosta on luovuttu ja tapauksilla on yhtenäinen, juokseva numerointi. KKO:n ratkaisut julkaistaan korkeimman oikeuden kotisivuilla (<http://www.korkeinoikeus.fi>).

KHO:n ratkaisujen vuosikirja on vuodesta 1963 alkaen julkaistu kahtena osana: A Yleinen osa (käsittää vuodesta 1964 lukien selostukset ja tiedot numerosta 1 alkaen) sekä B Verot ja maksut (vuodesta 1964 lukien selostukset numerosta 51 ja tiedot numerosta 501 alkaen). Vuoteen 1986 saakka on oikeustapauksien vuosikirjan numeron edellä käytetty merkintöjä I ja II, joista edellinen viittaa selostukseen ja jälkimmäinen tiedonantoon.

Vuodesta 1987 lähtien jaosta selostuksiin ja tiedonantoihin on luovuttu. Oikeustapauksen numero on tästä lukien vuoteen 1996 saakka vuosikirjan osaa osoittavan A- tai B-kirjaimen jäljessä.

Vuodesta 1997 lukien KHO:n vuosikirja on toimitettu kahdessa osassa puolivuositain (tammi–kesäkuu ja heinä–joulukuu) ja ratkaisut on esitetty aikajärjestyksessä. Asia-luettelossa on erotettu kuitenkin edelleen yleistä osaa ja verotusta koskevat ratkaisut. KHO:n ratkaisusta on ilmoitettu vuoden 1997 alusta lukien sekä taltion numero että sen jälkeen suluissa mahdollinen vuosikirjan järjestysnumero.

Syyskuusta 2001 lähtien korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjan ratkaisuselosteet on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla (<http://www.kho.fi>) siinä muodossa, jossa ne myöhemmin ovat tulleet painettuun vuosikirjaan. Vuodesta 2013 alkaen korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjajulkaisut on julkaistu vain sähköisessä muodossa.

Muutamia yleisiä ohjeita, joita tuomarin tulee tarkoin noudattaa

Tuomarin pitää ensin ajatella, että hän on Jumalan käskynhaltija ja että se virka, jota hän hoitaa, ei ole hänen omansa, vaan Jumalan; jonka tähden tuomiokin, jonka hän julistaa, on Jumalan tuomio, koska se julistetaan Jumalan virassa ja Jumalan puolesta, niin että se tosiaankin on Jumalan tuomio eikä ihmisten. Tuomarille on siis tärkeä asia, että hän huolellisesti valvoo, ettei Jumalan puolesta tee väärää tuomiota, jolla hän tuomitsee itsensä iankaikkiseen kadotukseen, koska hän kääntää väkivallaksi ja vääryudeksi Jumalan tuomion ja käskyn, jonka Jumala on oikeudeksi asettanut. Mutta jos hän tahtoo oikein tuomita ja tarkoin parhaimman ymmärryksensä mukaan tutkii oikeutta, eikä kuitenkaan ymmärtämättömyytensä tähden osaa oikeaan ja siis julistaa väärän tuomion, niin se olkoon hänelle joksikin puolustukseksi, että hän ei vakain tuumin, vaan vastoin tahtoansa tapaturmasta on tullut väärin tuominneeksi, ja jos siitä on rangaistus tuleva, niin se pitää olla tapaturmasakko.

1. Koska tuomarilla on Jumalan käsky tuomita oikein, niin on hänen kaikin voimin pyrkiminen tietämään mikä oikeus on. Sillä niinkuin se ei kelpaa saarnaajaksi, joka ei tiedä, mitä raamatussa on kirjoitettuna ja mikä sen perustus ja tarkoitus on, samoin se ei kelpaa tuomariksi, joka ei tiedä mitä laissa on ja mikä sen perustus ja tarkoitus on ja miten niitä on käytettävä. Ja sentähden ne ovat vaarassa ja tekevät ilmeisesti väärin, jotka lähettävät tuomareiksi sellaisia, joilla ei ole ymmärrystä. Sillä miten ne voivat oikein tuomita, jotka eivät tiedä, mikä oikeus on? Ja niiden, jotka sellaisia ymmärtämättömiä lähettävät tuomareiksi, pitäisi pelätä tulevaisuutta osallisiksi niihin väärin tuomioihin, joita tulee julistettavaksi. Ne ovat myös itse vaarassa ja saattavat itsensä onnettomuuteen, jotka ottavat tuomarin viran toimittuksensa eivätkä kuitenkaan voi sitä täyttää.

2. Samoin tulee tuomarin myös ajatella, että niinkuin hän itse on Jumalan käskynhaltija, niin myös kansa, jota hänen on tuomitseminen, on Jumalan oma, niin että hänen pitää Jumalan käskyllä eikä omalla käskyllänsä tuomita Jumalan kansaa eikä omaa kansaansa. Sentähden hänen pitää Jumalan kansaa niin tuomita kuin hän itse tahtoo vastata hänen edessään, jonka oma kansa on.

3. Samoin hänen myös tulee muistaa tuomarinviran olevan asetetun yhteisen kansan hyödyksi eikä tuomarin omaksi hyödyksi, ja sentähden hänen pitää sitä hoitaa yhteiselle kansalle eikä itsellensä hyväksi, vaikka siitä hänelle itselleenkin on hyvää, kun hän sitä oikein toimittaa. Kuitenkin tulee hänen virassansa tavoittaa yhteistä hyvää eikä omaansa. Sillä tuomari on yhteisen kansan tähden eikä yhteinen kansa tuomarin tähden.

4. Ja siitä, mitä nyt on sanottu, voipi selvästi havaita, että ne ovat vaarassa Jumalan edessä, jotka ajavat kaikkea lakia niinpäin, että saisivat suuret sakkorahat; sillä laki ei ole annettu sakkujen, vaan oikeuden tähden, yhteiselle kansalle eduksi ja hyödyksi, eikä laittomaksi verottamiseksi, vahingoksi ja turmioksi. Ja ne voudit ja käskynhaltijat, jotka vain kokevat vetää herroilleen suuria sakkorahoja, ne ovat her-

rainsa vahingollisia vihollisia. Sillä se, mikä näin vääryydellä kootaan, vetää pois kaiken sen, minkä herra itse on oikeudella koonnut. Ja sentähden herralla ei ole ketään niin vahingollista vihollista kuin sellaiset hänen omat voutinsa ovat; sillä yksi vääryydellä saatu raha vetää myötänsä pois kymmenen oikeudella saatua. Ja sentähden ei kukaan saata tehdä herrallensa suurempaa vahinkoa kuin se, joka antaa herran tavarahuoneeseen tulla väärää sakkorahaa, sillä hän vetää myötänsä ulos kaiken oikeudella kootun tavaran, joka siellä sisällä on, ja niinkuin on tapa sanoa: lujat pitää lukot olla, jotka vääryydellä saadun rahan varjelevat; ja mitä synnillä saadaan, se murheella menetetään. Syy siihen on se, että koska Jumala, joka on tuomarinviran asettanut, näkee ruvettavan sitä niin väärin käyttämään, että pyydetään omaa hyötyä sillä, millä pitäisi yhteisen kansan hyötyä pyydetään, ja sitä, millä väkivaltaa pitäisi estää, käytetään väkivallan tekemiseen, niin sallii hän sen kääntyä siksi, että meille tulee suurin vahinko siitä, josta luulemme olevan itsellemme hyötyä; ja se on ahneutemme oikea palkka. Ja niin Jumala nostaa meille sodat ja metelit tai muita vahingollisia rasituksia, joissa sekä oikeudella että vääryydellä saatu tavara menetetään; ja se onkin oikein; kun me teemme väkivaltaa niille, joita meidän pitäisi suojella, ja vedämme siten rahaa itsellemme, niin tulee niitä, jotka vuorostaan tekevät meille väkivaltaa, niin että se on väkivallan pakosta annettava pois, mikä väkivallalla on koottu.

5. Joka ei tätä tahdo uskoa, hän saapi kokemuksesta sen kyllä havaita. Jumala ei salli väkivallan jäädä rankaisematta, varsinkin kun sitä harjoittavat ne, joiden virkansa puolesta pitäisi sitä estää. Sentähden kukin herra katsoon tarkoin eteensä, kenen hän käskynhaltijaksi tai voudiksi lähettää, ja hänen sopii hyvin sanoa hänelle: mene ja ole minulle uskollinen ja kuuliainen, äläkä anna käsiini tulla mitään vääryydellä saatua rahaa tai sakkoa, sillä siten sinä teet minulle vahinkoa. Ja tämä olkoon nyt sanottu niistä, jotka lakia vääntävät saadaksensa sakkorahaa, tehden monelle köyhälle väkivaltaa ja vääryyttä; mutta laillisista ja oikeista sakkorahoista tämä ei ole sanottu eikä ymmärrettävä.

6. Tuomarin pitää tarkasti tuntea laki, jonka mukaan hänen tulee tuomita, sillä laki pitää hänellä olla ohjeena.

7. Kaikki lait pitää olla sellaiset, että ne ovat yhteiseksi hyödyksi, ja sentähden, kun laki tulee vahingolliseksi, ei se enään ole laki, vaan vääryys, ja on hylättävä.

8. Hyvä ja älykäs tuomari on parempi kuin hyvä laki, sillä hän voipi asetella kaikki kohtuuden mukaan. Mutta missä paha ja väärä tuomari on, siinä ei auta hyvä laki mitään, sillä hän vääntää ja vääristelee sitä oman mielensä mukaan.

9. Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei saata olla lakikaan; sen kohtuuden tähden, joka laissa on, se hyväksytään.

10. Kaikkea lakia on älyllä käytettävä, sillä suurin oikeus on suurin vääryys, ja oikeudessa pitää olla armo mukana.

11. Ei laki hyväksy kaikkea, mitä se ei rankaise, sillä ei lakikirja saata kaikkia rikoksia luetella.

12. Tuomari ottakoon kaikessa laissa vaarin siitä, mikä lainsäätäjän tarkoitus oli; muutoin sitä käytetään väärin ja väännetään toisaalle kuin lainsäätäjän mieli oli.

13. Yhteisen kansan hyöty on paras laki; ja sentähden mikä havaitaan yhteiselle kansalle hyödylliseksi, se pidettäköön lakina, vaikka säädetyt lain sanat näyttäisivät toisin käskävän.

14. Maantapa, kun se ei ole kohtuuton, pidettäköön lakina, jonka mukaan on tuomittava.

15. Paha tapa älköön ketään auttako, se on: ei kukaan voi asiaansa sillä auttaa, että sanoo monta olevan, jotka tekevät samoin kuin hän on tehnyt, koska se, mitä hän tehnyt on, havaitaan olevan vastoin lakia.

16. Yleisiä sananlaskuja pidetään usein lain arvoisina, ja ne ovatkin lakia, sellaiset kuin tässä seuraavat:

1. Joka ottaa taataksensa, se ottaa maksaaksensa.
2. Heristys on sakoton, ei kuitenkaan kaikin paikoin.
3. Vihamies ei kelpaa todistamaan.
4. Välipuhe purkaa lain.
5. Väärin saatu ei ole saatua.
6. Paha älköön pahemmalla parannettako.
7. Älköön kukaan olko tuomarina omassa asiassansa.
8. Yhden puheiden mukaan älköön ketään tuomittako.
9. Kunnian mies ei kelpaa todistamaan.
10. Joka lyö, hän rikkoo.
11. Mieli- tahi väkivalta ei ole maanoikeus.
12. Ei kaikki ole totta, joka on toden näköistä.
13. Ystävänsä puolta kukin pitää.
14. Mitä mielellään suo, sitä mielellään todistaa ja puolustaa.
15. Lain mukaan eikä lyöden on toisten kanssa oltava.
16. Jolla ei ole tavaraa, kärsiköön ruumiinrangaistuksen.
17. Tunnustettu asia on todistettu veroinen.
18. Tehtyä työtä ei saa tekemättömäksi.
19. Millä joku rikkoo, sillä myöskin parantakoon.
20. Tuntemattoman miehen todistus ei kelpaa.
21. Joka vapauttansa väärinkäyttää, on omansa sen menettämään.

Ja monta muuta sellaista selvää ja yleistä sananlaskua pidetään tavallisesti lakina, niin että niiden mukaan sopii tuomita. Sillä sellaiset yleiset sananlaskut ovat niinkuin muut ohjeet perustuksena, joista laki on johdettu, ja tuomarin tulee ne tietää.

17. Mitä kuningas kohtuuden mukaan tahtoo, se on lakina pidettävä, niin myös se, mihin yhteinen kansa suostuu.

18. Se tekee lakia vastaan, joka tekee lain tarkoitusta vastaan, vaikka hän näyttäisikin tekevän lain sanain mukaan: ja sellaista tapahtuu usein täällä Ruotsissa, jossa lakia väännetään, sakkorahoja tavottaen, huolimatta lain säätäjän mielestä; ja väkivalta ja kateus tässä paljon tekee.

19. Kaikki laki on asetettu oikeuden ja kohtuuden eikä sakkorahain tähden. Sillä sakkoraha on niille rangaistukseksi, jotka lain rikkovat; mutta laki tahtoo ennemmin olla rikkomatonna kuin rikkottuna, ja soisi, ettei sakkorahaa ollenkaan tarvittaisi.

20. Missä säädettyä lakia ei ole, siinä on kohtuullista maantapaa lakina pidettävä ja sen mukaan tuomittava.

21. Yhtäläiset rikokset vaativat yhtäläisen rangaistuksen, ja sentähden ei ole katsottava sitä, onko joku rikas vai köyhä, vaan toinen on rangaistava niinkuin toinenkin, kun rikokset ovat yhtäläiset.

22. Tuomarin pitää sävyisästi puhutella niitä, jotka tulevat Oikeuden eteen; muutoin luullaan, ettei hän tuomitse oikein, ja sellaisen luulon saapi se, jota pahoin puhutellaan. Sillä tuomarin eteen ei tulla toruttavaksi tahi pahoin puhuteltavaksi, vaan oikeutta etsimään. Mutta jos niin on, että jompaakumpaa riitapuolta tarvitsee sanoilla nuhdella, niin se tehtäköön, kun asia on tutkittu ja tuomio julistettu, mutta ei ennen.

23. Tuomari älköön Oikeudessa istuessansa kumpaankaan riitapuoleen vihastuko, sillä viha estää häntä harkitsemasta, mikä asiassa on oikeus.

24. Tuomari älköön olko pikainen tuomitsemaan, ennenkuin on asian tarkoin miettinyt; sillä pikainen tuomio on harvoin hyvä ja oikea.

25. Tuomarille ei mikään ole niin suuresti tarpeellinen kuin äly, niin että hän tietää milloin hänen on oltava lain puolesta ankara, milloin lempeä, sillä kaikki rangaistus pitää olla parannukseksi, ja rangaistus pitää, jos mahdollista, olla sellainen, ettei se estä rangaistua parantamasta itseänsä, niinkuin käy niille, jotka ovat varastaneet: heidät asetetaan kaakin juureen, korvat leikataan pois ja heidät karkoitetaan kylästä. Jos sellaiset ihmiset pakenevat pois vieraille maille, missä ei kukaan heitä tunne, ja sitten tahtovat parantaa itsensä ja elää siivosti, niin heitä ei koskaan uskota, ja se rangaistus on rangaistulle esteenä, ja hän tulee siitä epätoivoin ja entistä pahemmaksi; ja sentähden olisi ollut parempi, jos hän heti olisi henkensä menettänyt. Samoin käypi myös porttojen, jotka kaakin juureen asetetaan ja karkoitetaan kylästä, että kun he ennen ovat huoruutta harjoittaneet yhden tahi kahden kanssa, niin he sitten tulevat joka miehen huoraksi; eikä se ole parannukseksi, vaan sellaisilla rangaistuksilla annetaan heille aihetta tulla entistään pahemmiksi. Sentähden tulee tuomarin sellaisissa asioissa menetellä älykkäästi, ettei paha tehtäisi kahta pahemmaksi; mutta laki vaatii aina parannusta ja parannukseksi sitä on käytettävä.

26. Tuomari älköön olko pikainen tuomitsemaan, niin että jonkun kunnia ja hyvä maine tulee loukatuksi; ja sentähden ne tekevät sangen pahoin, vieläpä suuren vääryydenkin, jotka saattavat jonkun kunniallisen ja hyvämaineisen miehen tahi naisen julkiseen huutoon ja pahaan maineeseen, ja pakottavat hänet laillisella valallansa puhdistautumaan, saadakseen siten sakkorahaa, vaikka heillä ei ole mitään syytä häntä näin soimata. Sellaiset tuomarit tekevät vastoin virkaansa ja tehtävänsä. Sillä tuomarin virka on sellainen, että hänen aina pitää olla alttiimpi auttamaan kuin sortamaan, suojella toisen kunniaa ja hyvää mainetta, eikä turmella sitä, ellei asia ole perusteilla ja todistuksilla niin julkiseksi tullut, ettei mikään suojeleminen voi auttaa. Ja sentähden se on kirottu asia, jonka Jumala on kovasti rankaiseva, kun niin etsitään sakkorahaa, että kunniallisen miehen hyvä maine, arvo ja kunnia siten tulevat turmelluiksi. Ja sellaista ei hyväksy Ruotsin laki, joka ei salli, että ollaan pikaisia uskomaan sitä, mikä koskee toisen kunniaa ja arvoa tahi henkeä, ellei siihen ole kuuden miehen todistusta. Josta selvästi havaitaan, ettei laki tahdo uskottavaksi jokaista tyhjää huhua, joka annetaan; sentähden se siihen niin monta todistajaa määrää.

27. Se on julkinen vääryys ja voipi paljon paha vaikuttaa, kun tuomari tyhjän puheen ja huhun tähden saattaa tahi pakottaa jonkun valallansa puhdistautumaan, ellei siihen ole muuta aihetta; sillä vihemies saattaa pian, kateudesta ja ilkeydestä, panna toisesta pahan huhun liikkeelle. Ilmeisesti ja silminnähtävästi myöskin havaitaan, kuinka usein moni väärä huhu tulee liikkeelle ja leviää lavealle. Jos ne heti valalle vaadittaisiin, joista sellainen huhu nostetaan, niin tehtäisiin heille suuri vääryys; ennemmin olisi huhun nostajaa syytettävä ja vaadittava sitä todeksi näyttämään.

28. Tuomarin ei pidä helposti eikä ilman pakkoo laskea ketään puhdistusvalalle, vaan koettakoon muilla neuvoin sovittaa riidassa olevat. Sillä on peljättävä, että missä usein vannotaan, siellä vääriäkin valoja usein tehdään, jota tuomarin tulee estää, varsinkin täällä Ruotsissa, jossa ollaan sangen taipuvaisia vannomaan.

29. Jos kantajalla ei ole kanteeseensa mitään perusteita tahi todistuksia eikä aiheitakaan, niin on vastaajan kieltäminen yhtä hyvä kuin kantajan kantaminen, ja valalle älköön vaadittako. Mutta jos kantajalla on jokin peruste, todistus tahi aihe taikka yksi todistaja puolellansa, niin on hä-

nen kanteellansa suurempi voima kuin vastaajan kieltämisellä, ja silloin hän saapi hänet valalle. Ellei niin ole, tehdään vastaajalle vääryyttä, jos hänet valalle veloitetaan; sillä hänen ei ole pakko heti valallansa puhdistautua, kun häntä jostakin syytetään tahi soimataan, ellei kantajalla ole puolellansa puolta todistusta, jolloin hän saapi hänet valalle. Mutta jos kantajalla on täysi todistus ja peruste siihen, josta hän vastaajaa syyttää, niin vastaaja ei joudu valalle; sillä vastoin selviä perusteita ja todistuksia alköön ketään valalle laskettako, vaan tuomittakoon asiaan syyppääksi. Mutta siitä, mistä häntä puolilla todistuksilla syytetään, hän saapi valallansa puhdistautua.

30. Jos kantajalla ei ole kanteeseensa muuta perustetta kuin se, että hän tahtoo valallansa vahvistaa olevansa oikeassa, niin sellaisella valalla hän ei saa vastaajaa valalle; sillä valaa alköön tehtäkö vastoin toisten valaa; eikä vala (koska se tässä on puheena) saa olla kantajan puolella, vaan vastaajan. Valalla saapi vastata, mutta ei kantaa; alköönkään kukaan vannoko itsellensä rahaa.

31. Jos jotakuta syytetään jostakin valtiorikoksesta tahi muusta törkeästä rikoksesta, joka koskee henkeä tahi kunniaa ja arvoa, ja sellaista todistusta ei ole, että hänet voidaan syyppääksi tuomita, eikä hän itse voi valallaan puhdistautua, niin lakikirja määrää asetettavaksi kaksitoistamiehen lautakunnan; jos he hänet vapauttavat, olkoon hän vapaa, jos tuomitsevat syyppääksi, olkoon syyppää. Mutta välistä on asia niin epäselvä, että lautakunta sanoo, ettei se saata vapauttaa eikä syyppääksi tuomita, ja asia ei siis tule entistä edemmäksi. Vaan se ei ole oikein sanottu, sillä jos he eivät saata häntä syyppääksi tuomita, niin on hän kyllä vapaaksi sanottu ja irti päästettävä, koska se, jota ei voida syyppääksi tuomita, on oleva vapaa. Ja mikä oikeus se olisi, jos kidutettaisiin ja vaivattaisiin sitä, jota vastaan ei voida mitään todeksi näyttää. Aina oltakoon myöskin taipuvaisemmat auttamaan kuin sortamaan. Kaikessa oikeudenkäymisessä on siis yleisenä ohjeena pidettävä, että jos asiat ovat niin hämärät, että totuutta ei voida saada ilmi, niin on syytetty päästettävä irti, vaikka hän olisikin rikkonut; sillä on parempi päästä syyllinen irti kuin syytöntä kiduttaa ja vaivata. Tuomari alköön vaivatko ketään, ellei hänellä ole julkisia perusteita ja todistuksia puolellansa; jos hän toisin tekee, niin se on väkivaltaa ja vääryyttä; ja siitä hänelle ei hyvä tule.

32. Koska meidän kansa täällä Ruotsin valtakunnassa on sangen taipuvainen valaa tekemään, niin olisi kohtuullista, että tuomari kysyisi valamiehiltä, mihin syihin he valansa perustavat ja ovatko he itse olleet läsnä ja tietävätkö hänet syyttömäksi, vai onko heillä muita aiheita, jotka he voivat valallansa vahvistaa; ja tuomari alköön suinkaan olko pikainen sallimaan jonkun tulla esiin vannomaan, ellei ensin ole tutkinut hänen olevan sellaisen, että hänet on valalle laskettava.

33. Jos vastaajalla on kelvollisia todisteita tahi todistajia puolellansa, joilla hän voi kumota syyttäjän kanteen, niin on vääriin lisäksi vaatia häntä puhdistusvalalle; sillä hänen pitää saada todistajat ja todisteet hyväksensä, jos ne ovat kelvolliset ja tuomari voi ne hyväksyä. Mutta jos perusteet eivät riitä, vaaditaan hänet valalle. Joka ei voi itseänsä puolustaa perusteilla ja todistajilla, puolustakoon itsensä laillisella valalla.

34. Jotka puhdistusvalan toisen puolesta tekevät, heidän tapansa on vannaolla tällä tahi muulla samanlaatuisella tavalla: niin totta Jumala minua auttakoon, kuin hänen valansa on oikea, eikä vääriä. Sellainen vala on vaarallinen, ellei paremmin tunneta asiaa; ja peljättävä on, että monta vääriä valaa tehdään, joilla Jumalaa suuresti vihoitetaan, jota tuomarin pitää estää. Sentähden pitäisi valantekijäin vannaolla tällä tahi muulla samanlaatuisella tavalla: niin totta Jumala minua auttakoon, kuin minä, niiden syiden ja aiheiden perusteella, jotka minä tässä asiassa tiedän, ja sen perustelun

nojalla, jota minä tämän ihmisen kanssa olen pitänyt, uskon hänen valansa oikeaksi, enkä vääriksi. Ja niin saattaisivat valantekijät vannaolla oikein eikä vääriin, vaikka syytetty itse olisikin vääriin vannonut; ja niin on parempi, että Jumalan viha tulee siten vähemmäksi, että yksi on vääriin vannonut, kuin että moni vannois vääriin. Koska siis kuusi tahi kaksitoista enemmän tahi vähemmän rehellistä ja luotettavaa miestä on vannonut uskovansa syytetyn olevan syyttömän, niin tuomitkoon tuomari sellaisen rehellisten miesten uskon nojalla hänet vapaaksi, joten tuomien perustuu sen omaan valaan, joka puhdistusvalan tekee, ja niiden uskon, jotka hänen kanssansa vannovat, ja siinä olkoon tuomarille täysi syy ja perustus tuomita hänet vapaaksi. Ja jos tällaisessa tilassa tehdään vääriä valaa, niin ei kukaan tule valantekijäksi, vaan ainoastaan se, joka oli rikokseen syyppää, ellei voida todeksi näyttää, että joku hänen valakumppaneistansa tiesi hänet syyppääksi, jolloin hänkin (jos niin on) on valapatto ja rangaistava.

35. Jokaisella tuomiolla pitää olla selvät perusteet ja todistukset tukena, sillä tuomari alköön mitään tuomitko muutoin kuin perusteiden ja todistusten mukaan. Jos kantaja ei voi mitään todeksi näyttää, niin on vastaaja vapaa; sillä kantajalla pitää olla kanteeseensa perusteita ja todistuksia.

Tekoja ei pidä aina tuomita niinkuin ne tehdyt ja tapahtuneet ovat, vaan on katsottava, missä aikomuksessa ja mielessä ne on tehty. Tekoa tuomitessa on tekijän aikomusta katsottava, onko se tehty vakain tuumin, vai ei. Ja sentähden ei aina voida sitä varkauteen syyppääksi tuomita, joka toiselta jotakin salaa ottaa, sillä saattaa tapahtua, että hän on ottanut epähuomiosta ja luullut omakseen sitä, mikä ei hänen omaansa ollutkaan, tai muuta sellaista; taikka että joku varastaa ilkeävaltaisuuden ja toinen oikean köyhyyden tähden. Ei ketään saada varkauteen syyppääksi, ellei hän tietäen taiten ole salaa toiselta ottanut hänen omaansa. Niin on kaikissa muissakin asioissa, että on enemmän katsottava aikomusta ja mieltä kuin itse tekoa.

36. Koska täällä Ruotsin valtakunnassa usein tapahtuu, että kahden riidellässä ja toruessa toinen sanoo toista varkaaksi tahi muuksi sellaiseksi, ja siksi että se, jota siksi sanotaan, haastattaa soimaajan käräjiin tahi Oikeuteen, sanoen soimaajan väittäneen hänen varastaneen tahi tehneen muuta sellaista ja tahtovan häntä siten vahinkoon, että hän joko kärsisi saman rangaistuksen tahi menettäisi kunniansa, niin pitää tuomarin menetellä taitavasti ja tehdä erotus soimaussanan ja täyden herjauksen välillä; on aivan toista, kun vihoissaan ja pikaisuudessa sanoo jotakuta varkaaksi tai muuksi sellaiseksi, ja toista, kun pahansuonnista vakain tuumin koettaa laissa häntä siihen syyppääksi todistaa. Koska rikos ei ole yhtäläinen, niin alköön rangaistuskaan olko yhtäläinen. Tuomarin on myös tarkoin tutkittava, onko se herjaussanaksi katsottava vai ei, niinkuin siitä lakikirjassa puhutaan.

37. Tuomari alköön salliko mitään sopimattomia todistuksia, sillä niissä tehdään usein vääriä valat, ja tutkikoon, ovatko ne puolustavia todistajia vai vihamiehiä, taikka onko heillä sellaisia todistuksia tahi perusteita, kuin olla pitää, taikka ovatko he valapattoja tahi kunniansa menettäneitä, taikka onko todistaja niin tunnettu, että joku tietää hänen uskottavaksi, vai eikö; jos sellaisia vikoja on, ei todistusta katsota kelvolliseksi. Alköön myös kukaan todistako omassa asiassansa, ellei hän todista itseänsä vastaan, sillä silloin se on tunnustettu asia.

38. Alköön ketään tuomittako sellaisen tunnustuksen nojalla, jonka hän on kidutettu ja kiusattu tekemään, sillä sellaiset tunnustukset ovat tavallisesti vääriä, ja usein tapahtuu, että moni kidutuksen tähden, jota kärsii, tunnustaa sen, mikä ei koskaan ole totta ollut eikä tapahtunut; ellei niin ole, että sellaisesta tunnustuksesta havaitaan ne perusteet, joiden mukaan kyllä sopii tuomita. Ja siihen tarvitaan suuri taito, miten sellaista kiduttamista ja vaivaamista on käytet-

XXVIII

tävä, ettei tuiki syytöntä kidutettaisi ja vaivattaisi; ja on ilmeistä väkivaltaa, kun piinapenkeillä ja muilla sellaisilla kidutusneuvoilla kiusataan, ja parempi olisi jättää ne pois, koska niillä niin usein vääryyttä tehdään. Sitä ei siis saa tapahtua, paitsi valtiorikoksissa ja tappoasioissa; ja sentähden useat voudit tekevät väärin, kun niin taitamattomasti pakottavat niitä tunnustamaan, jotka he ovat kiinniottaneet, ja heti saman tunnustuksen jälkeen, olipa se oikea tahi väärä, toimittavat heidät rangaistaviksi sen mukaan joko ruumiin tahi rahan puolesta, sanoen heidän tunnustaneen tekonsa, vaikka he sittemmin kidutuksesta päästyänsä sen kieltävät. Kun sellaista tapahtuu, niin se tapahtuu enimmitten rahan tähden ja on ilmeistä väkivaltaa ja vääryyttä, jota herrain ei pitäisi sallia.

39. Monella on myös se käsitys, että kun hänen tuomionsa kumotaan, se loukkaa hänen kunniaansa, ja siitä johtuu usein, että moni, puolustaen tuomiotansa, sanoo tahtovansa puolustaa kunniaansa; mutta sellainen puhe tulee ymmärtämättömyydestä. Kun tuomari tuomitsee parhaan ymmärryksensä ja hänelle esiintuotujen perusteiden mukaan, niin hän on syytön. Jos asia sitten tulee ymmärtäväisemmän tuomittavaksi ja parempia todisteita tuodaan esiin ja jos siten toisin tuomitaan, niin hän sen kyllä voinee kärsiä, eikä se ole hänelle häpeäksi. Mutta jos hänen havaitaan lahjain ja antimien, puolenpidon tahi ystävyyden tähden julistaneen väärän tuomion, niin vähän on hänen kunniansa siitä hyötynyt. Jos jokin epäiltävä asia tulee esiin, josta ei kaupunki- eikä maalaisia ole mitään kirjoitettu, eikä myöskään maantapaa ole, jonka mukaan sopisi tuomita, niin etsittä-

köön taitavain miesten neuvoja, ja tuomittakoon parhaan ymmärryksen ja omantunnon mukaan, jotta asia tulisi ratkaistuksi, sillä tuomarinvirka on asetettu riitojen ratkaisemista varten.

40. Jos asia on hämärä, niin pitää olla taipuvampi auttamaan syytettyä kuin syyttäjää; vaaran kärsijä saakoon hyödyn, ja hyödyn saaja kärsiköön vaaran.

41. Kaikissa asioissa pitää tuomarin ensin tietää, mikä nimi asialle on annettava, onko se rauhalanrikos, varkaus, tahallinen tahi tapaturmainen haavoitus tahi miksi muuksi sitä katsottaneen, mikä tehty on, ja sitten tuomittakoon sen mukaan kuin asia on tapahtunut.

42. Joka ei pysy laintekijän ajatuksessa, hän vääntää lakia, ja se on vastoin neuvonantajain valaa, jossa luvataan olla lakia väärentelemättä. Ei kukaan voi antaa toiselle suurempaa oikeutta, kuin hänellä itsellensä on; ja siis ei lapsi voi periä suurempaa oikeutta kuin vanhemmilla oli, eikä kukaan saata antaa toiselle suurempaa valtuutta kuin hänellä itsellensä on.

43. Ja tämä olkoon nyt sanottu tuomareille vähäiseksi ohjaukseksi, ja myönnettäneen kyllä todeksi, että kun näitä ohjeita noudatetaan, niinkuin oikeutta myöten on tehtävä, niin sakkorahat vähenevät ja Jumalan viha myös vähenee, ja oikeus ja kohtuus yhteisessä kansassa enenee, ja se onkin tärkeämpi.

**Ei väärä sakko yhtäkään tee herraa rikkahaksi,
Mut laki sekä oikeus on Herran kunniaksi.**

Kunink. Maj:n ja valtakunnan kansliakollegin esipuhe 1734 vuoden lakiin

Kaikkivaltiaan Jumalan ja hänen pyhän tahtonsa luonnollinen tunteminen on kaikkien ihmisten sydämiin niin syväle kirjoitettu, ettei vielä ole tavattu yhtään kansaa, joka on julennut tunnustaa olevansa ilman Jumalaa ja lakia; päinvastoin ne kaikki yksimielisesti ovat perustaneet yhteiselämänsä ja menestyksensä jumalanpalvelukseen ja lakiin. Vaikka kansat sittemmin ovat alkusäätäjän oikeasta tarkoituksesta poikenneet, todistavat kuitenkin niillä tavatut laitokset niiden olleen vakuutetut molempain välttämättömästä tarpeellisuudesta. Edellinen ei ole ihmisten ehdonvallassa, vaan heidän täytyy välttämättömästi pysyä siinä, minkä kaikkiviisas alkuunpanija on määrännyt; mutta yhteiskunnan turvallisuutta ja parasta tarkoittavan säätämysten on hän jättänyt terveelle järjelle vastamainitulla perustuksella vahvistettavaksi, määrättäväksi ja muutettavaksi. Kuta tavavammin se on säädetty ja kuta tarkemmin sitä käytetään, sitä onnellisemmaksi se noudattajansa tekee. Lain kohtuullisuus ja vanhuus ovat maalle kieltämättömänä todistuksena sen asukasten etevyydestä muiden rinnalla sekä kunniaan että oikeuksiin ja ikivanhaan nautintaan nähden.

Ruotsi on hamasta pakanuuden ajasta vapaa valtakunta; Sveat ja Göötit sen asukkaita. Göötin nimeä ei tavata pysyväänä muissa maissa kuin ainoastaan Ruotsin valtakunnassa; sillä heistä levisi Göötin nimi muihin maihin. Että tällä kansalla jo siihen aikaan on ollut lakeja ja sääntöjä noudatettavinaan, se havaitaan sekä niistä laeista, joita tämän maan miehet, jotka niinä aikoina ovat täältä muuttaneet pois, ovat vienet niihin maihin ja valtakuntiin, joita he pääsivät hallitsemaan, niin kuin on todistettavissa Göötien ja Longobardien laeista, jotka vielä ovat tallella ja jotka ovat saaneet perustuksensa ynnä monet vielä jällellä olevat sananpartensa yksistään meidän vanhasta Göötin laista ja kielestä, että myös luotettavista oman maan kirjoista ja tiedoista. Sillä ensimmäisen Ynglinga-sukuisen kuninkaan aikana, joka pakanallinen kuningassuku ennen Vapahtajamme syntymää tuli Aasiasta tähän valtakuntaan, muutettiin maan vanhat lait niiksi laeiksi, joita sen suvun hallitessa yli 600 vuotta noudatettiin. Viimeinen kuningas samaa Ynglinga-sukua, Ingiald nimeltä (yhdistettyänsä useita pikkukuningasten valtakuntia Upsalan eli Svean valtakuntaan ja havaittuansa yhdistetyn ja yhteisen maalaisen tarpeelliseksi) keräytti uudestaan Vige-Spa eli viisas nimellä, sitä varten lähettämällänsä luottamusmiehellä nämä viimeksimainitut lait eri kirjaan, jota kutsuttiin "Viges Flockar" (Vigen Kappaleet) ja joka sitten pantiin Uplannin lain perustukseksi. Tämän Uplannin lain kirjoitti Birger Pietarinpoika, Finstan herra, kahdentoista lainoppineen miehen avulla, noin 700 vuotta sen jälkeen kuningas Birger Maununpojan luvalla, ja tarkoin tutkittua ja keskusteltua se yleisesti hyväksyttiin, sai kuninkaan vahvistuksen ja määrättiin noudatettavaksi. Kuitenkin seurattiin ja noudatettiin edeskinpäin muissa Svean ja Göötin maanäärissä niiden erityisiä ja vanhempina pakanuuden aikoina käytettyjä lakeja, sittenkuin niitä, kristinopin tultua yleiseksi tässä valtakunnassa, oli senaikuisten kuningasten ja lakimiesten toimella oikaistu ja

niissä olleet hyljättävät taikamenot ja epäjumalanuhrivat jätetty pois. Näitä erityisiä maakuntalakeja rupesi kuningas Maunu Eerikinpoika 14:llä vuosisadalla kirjoittamaan kokoon yhdeksi koko valtakunnalle soveliaaksi ja yhteiseksi laiksi; mutta paavillisen papiston silloin tekemien moninaisten vastuksien tähden työ estyi ja seisahtui kunnes jälleen yleisesti valitettiin, kuinka näiden vanhain lakien jäljennökset, jotka olivat osittain riimumerkeillä, osittain senaikuisilla kirjaimilla puihin ja kaariin piirustetut sekä kirjoissa ja muissa yleisissä tahi yksityisissä huoneissa kytetyt ja säilytetyt, erilaisuudellansa tuottivat moninaisia sekaannuksia. Sentähden edellämaitut lait ynnä useita ajan kuluessa ilmestyneitä eri sääntöjä kuningas Kristofferin käskystä vuonna 1442 koottiin, soviteltiin ja uudistettiin, aikain muutosten ja valtakunnan tarpeen mukaan, yhdeksi yleiseksi laiksi ja lakikirjaksi. Tämän hyödyllisen teoksen vahvisti kuningas KAARLE YHDEKSÄS uudestaan vuonna 1608, tehtyään siihen moniaita perintösopimuksiin ja valtakunnan päätöksiin perustuvia muutoksia, jotka samassa esipuheessa mainitaan, ja julistutti sen yleisesti noudatettavaksi, kuitenkin sillä nimenomaisella ehdolla, että sitä vastedes tarkastettaisiin ja parannettaisiin.

Tämän johdosta ja sittenkuin useilla valtiopäivillä sitä oli muistutettu ja anottu, määräsi korkea kuningas KAARLE YHDESTOISTA vainaja vuonna 1686 tätä työtä toimitamaan erityiset lainoppineet herrat ja miehet, jotka sitä ovat hänen hallitessansa ja korkean kuninkaan KAARLE KAHDESTOISTA vainajan kovain sotamelskeitten aikana sekä meidän armollisimman kuningattaren ULRIKA ELEONORAN hallitusvuosina ja viimeiseksi meidän nykyisen laupeimman kuninkaan lempeän hallituksen aikana kiitettävästi jatkaneet. Siten tämä työ viimein on niin valmistunut että, sittenkuin valtakunnan asianomaisia tuomioistuimia oli siitä kuulustettu ja käsketty lähettämään lausuntonsa ja muistutuksensa, valtakunnan neuvosto ja säädyt molemmilla viimeksi pidetyillä valtiopäivillä ovat sen uudestaan tarkastelleet, havainneet kelvolliseksi ja hyväksyneet sekä Kuninkaallista Majesteettia alamaisuudessa pyytäneet sitä julkaisemaan ja määräämään sen noudatettavaksi.

Tästä kaikesta nähdään selvästi, että niinkuin Svean ja Göötin miehet Jumalan armosta tähän päivään asti ovat saaneet omanansa pitää, asua ja rakentaa sitä maata, jonka heidän esi-isänsä ensiksi ovat valloittaneet, omakseen ottaneet ja viljelleet, he myös samoin niistä ajoista tähän asti ovat nauttineet sitä ammoista, kaikille vapaille maille tulevaa oikeutta, ettei heidän tarvitse sallia mitään uutta lakia itsellensä pakolla pantavan, vaan että se on ensin asukasten tarkastettava ja hyväksyttävä, jonka perästä esivallan korkean viran tulee julistuttaa se yleiseksi laiksi ja velvoittaa itselukin sitä noudattamaan, hyvälle turvaksi ja pahoille hillokkeeksi.

ME FRIEDRICH, Jumalan armosta Ruotsin, Göötin ja Vendin Kuningas jne., Hessin Maakreivi jne., teemme tiet-

Kunink. Maj:n 1734 vuoden lain vahvistussanat

kaisesti tarkastuttaa ja tarpeen mukaan parannuttaa; josta myös kaikki valtakunnan säädyt usein olivat muistuttaneet ja niinmuodoin osottaneet sitä suuresti toivovansa ja haluvansa ja jonka tähden kuningas KAARLE YHDESTOISTA, Meidän korkeasti kunnioitettava herra appemme, katsoikin tarpeelliseksi valita ja määrätä erityiset oppineet ja ymmärtäväiset miehet kirjoittamaan lain selvällä ja käytännössä olevalla ruotsin kielellä, poistamaan siitä, mikä ei enää ollut käytännössä taikka noudatettavaksi tulleen hyvän tavan kautta oli muuttunut, ja sen sijaan panemaan siihen mitä laillisilla asetuksilla ja valtiopäiväpäätöksillä ehkä oli määrätty; niin tämä hyödyllinen ja tärkeä työ moninaisten väliintulleitten esteiden, vaikeuksien, sotain ja muutosten tähden ei ole voinut tulla päätetyksi, ennenkuin lain tarkastamiseen viimeksi määrätty taitavat ja lainoppineet miehet kiitettävällä ahkeruudella ja tarkkuudella ovat saaneet luonnoksensa valmiiksi ja lain kaaret järjestetyksi, jotka osittain 1731 vuoden, osittain 1734 vuoden valtiopäivillä on tarkastettu ja eräisiin asioihin nähden muutettu ja parannettu. Sen tähden ovatkin kaikki valtakunnan säädyt sekä viimeisten valtiopäiväin päätöksessä tunnustaneet, hyväksyneet ja noudatettavaksi ottaneet sillä tavalla valmistetun ja sittemmin valtakunnan neuvoston ja säätyjen tarkoin miettien tarkastaman uuden lain, että myös kirjeessä 13 p:ltä Joulukuuta 1734 ilmoittaneet Meille alamaisten toivomuksensa, että Me kuninkaallisella kädellämme ja nimellämme sen vahvistimme ja painatuttaisimme: Me olemme siis erinomaisella ilolla havainneet, että tämä niin kauan kaivattu lain tarkastaminen sekä nykyisiin aikoihin soveltaminen on Meidän hallitusajanamme päätynyt ja kaikkien Meidän rakkaiden alamaistemme tyytyväisyydeksi ja menestykseksi toimitettu. Kunnioittaen ja kiittäen tunnustamme kaikkivaltiaan Jumalan lempeän kaitselmuksen, että valtakuntamme on saanut nauttia niin pysyvaisen rauhan siunausta, että valtakunnan säädyt suotuisassa levollisuudessa ja luottamuksessa ovat voineet saada tämän työn käsitellyksi ja suoritetuksi. Mielellämme olisimme myös suoneet, että tämä laki heti tämän vuoden alusta olisi voinut tulla kaikissa tuomioistuimissa käytäntöön; mutta siihen on mennyt vähän pitempi aika, jotta voitaisiin ottaa tarkka vaari kaikesta, mitä valtakunnan säädyt ovat katsoneet tarpeelliseksi osottaa, muuttaa, lisätä tahi poistaa, ja jotta tämä teos saataisiin painettuna yleisesti julistetuksi ja kaikkiin maanääriin asianmukaisesti levitettyksi.

Sen ohella olemme myöskin nähneet hyväksi täten armossa ilmoittaa ja tietäväksi tehdä: 1. että tähän nyt ilmentyvään lakikirjaan ei ole kuninkaankaarta kirjoitettu, vaan mitä entisessä lakikirjassa oli sanottu kuninkaan oikeudesta ja muusta sellaisesta on ynnä se, mikä koskee valtakunnan säätyjen oikeutta ja vapautta, seikkaperäisesti säädetty ja määrätty valtakunnan säätyjen vaalikirjassa, Meidän va-

kuutuksessamme, hallitusmuodossa ja valtiopäiväin päätöksissä, joita on pidettävä ja katsottava Meidän ja valtakunnan säätyjen hyväksymänä perustuslakina hallitustavasta; 2. että mitä erityisillä privilegioilla on vahvistettu, sitä ei ole voitu tähän yleiseen lakiin ottaa; 3. että entiset maa- ja kaupunkilait on tässä yhdistetty, kuitenkin siten, että on selvästi ilmoitettu kaikki asiat, joissa on joku erotus tehtävä maalais- ja kaupunkioikeuden kesken; 4. että tämä laki ei sisällä sitä, mikä kuuluu erittäin asetettuihin tuomioistuimiin taikka koskee talous- ja järjestysasetuksia, joihin olosuhteet vaativat useammin muutoksia tehtäviksi; 5. että muutamat erikoiset asiat, joita harvoin tulee esiin, on tarkoin mietittyä jätetty pois; ja vihdoin viimeiseksi, että niistä asioista, jotka jo on päätetty, ei saa tämän lain nojalla uutta riitaa nostaa. Mutta kaikella mahdollisella huolella ja tarkkuudella on pyritty siihen, että tässä laissa olisi kaikki tarpeellimmat asiat, jotka hyvin järjestetyssä valtakunnassa kuuluvat yksityisten toimintaan ja voivat oikeudenkäynti- ja ulosottoasioissa olla ohjeeksi, joten lakia ja oikeutta voidaan käyttää ja voimassapitää, kun kukin rehellisesti ja vääristelemättä asettaa lain sisällyksen rikkomatta noudatettavakseen, ja kun tuomarit ja käskynhaltijat, katsomatta ylhäisyyteen, voimaan, valtaan, sukulaisuuteen, vihaan tahi kateuteen, kenenkään puolta pitämättä auttavat jokaisen hänen oikeuteensa, oman ja vieraan maan miehen, alhaisen ja köyhän samoin kuin ylhäisen ja rikkaan, ja puolustavat niitä, joita väkivallalla ja röyhkeydellä sorretaan, erittäinkin köyhiä leskiä ja orpolapsia, niin että totuus, rauha ja rehellisyys asuisivat maassa ja suuren Jumalan, korkeimman tuomarin, armo ja laupeus Meidän valtakunnassamme vahvistuisi ja enenisi. Ja kun niiden miesten väsymättömällä ahkeruudella ja suurella vaivalla, jotka näidenkin kaarten suunnitteleminen ja laatimiseen ovat olleet määrätty, tämä tärkeä työ nyt on joutunut niin valmiiksi, että se Meidän armollisesti julistamana voipi ilmestyä ja ensitulevan Syyskuun ensimmäisestä päivästä tulla yleisesti käytettäväksi ja noudatettavaksi, niin olemme Me nyt tahtoneet tämän lain hyväksyä ja vahvistaa, niinkuin Me myös, tämän vahvistuksemme voimasta, Armossa määräämme ja käskemme sekä kaikkia Meidän uskollisia alamaissamme ja niitä, jotka Meidän valtakunnassamme ja maakunnissamme ovat ja asuvat, tästedes tunnustamaan sitä Meidän ja Ruotsin valtakunnan voimassaolevaksi yleiseksi laiksi, jota heidän kaikin puolin pitää ja tulee totella ja noudattaa, että myöskin kaikkia tuomareitamme ja käskynhaltijoitamme tästä lähtien sitä seuraamaan ja toimimaan sen noudattamiseksi rikkomattomana. Suuremmaksi vakuudeksi olemme tämän omakätisesti allekirjoittaneet ja kuninkaallisella sinetillämme vahvistuttaneet. Tukholmassa, Neuvoskamarissa 23 p:nä Tammikuuta 1736.

FRIEDRICH.

L. S.